

Samenwerking in armoedebestrijding

**Inventarisatie van de kansen en mogelijkheden van
een platform armoedebestrijding in Helmond**

Tilburg, 12 juli 2010

Deze inventarisatie is gerealiseerd met financiële steun van het Skanfonds

Inhoudsopgave

1. Inleiding	pag.	3
2. Verantwoording van de inventarisatie	pag.	4
3. Gemeentelijk armoedebeleid	pag.	5
3.1. Armoede in Helmond	pag.	5
3.2. Armoedebeleid van de gemeente	pag.	6
3.3 Effecten van beleid en maatregelen	pag.	8
3.4 Beeld van het gemeentelijk armoedebeleid	pag.	10
3.5 Wat kan beter in de uitvoering van het armoedebeleid	pag.	11
4. Armoede tegenkomen	pag.	13
4.1 Armoede tegenkomen in kader van de eigen doelstelling	pag.	13
4.2 Beleid op armoedebestrijding	pag.	13
4.3 Activiteiten die armoede bestrijden	pag.	14
4.4 Bereik van de doelgroep	pag.	15
4.5 Meer doen aan armoedebestrijding	pag.	16
4.6. Samenwerking met anderen	pag.	17
4.7 Armoede; ontwikkelingen de laatste tijd	pag.	18
4.8 Hoe de armoede zich zal ontwikkelen	pag.	21
5. Bijdrage platform aan armoedebestrijding	pag.	23
5.1 Draagt een platform daadwerkelijk bij aan armoedebestrijding	pag.	23
5.2 Verwachtingen ten aanzien van een platform	pag.	24
5.3 Eisen aan het platform	pag.	26
5.4 Deelname aan een platform armoedebestrijding	pag.	27
5.5 Eigen bijdrage aan het platform	pag.	28
5.6 Faciliteren van het platform	pag.	29
5.7 De rol van de gemeente t.a.v. een platform armoedebestrijding	pag.	29
6. Conclusies en aanbevelingen	pag.	31

Bijlagen

I	Lijst van deelnemende organisaties en instellingen	pag.	37
II	Vragenlijst	pag.	38

1. Inleiding

Helmond is een interessante stad. Met ruim 86.000 inwoners is het een van de vijf grote Brabantse steden, met een heel eigen historie en een eigen profiel. Als industriestad is Helmond voor de ondernemers de moeite waard. Onlangs werd de stad nog uitgeroepen tot de stad met het beste ondernemersklimaat van Nederland. De kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening wordt hoog gewaardeerd. Deze is volgens de ondernemers sinds 2005 beduidend beter geworden en ook het elektronisch bedrijvenloket scoort goed. Allemaal zaken om trots op te zijn. Ook op cultureel gebied kent Helmond allerlei bijzondere activiteiten en festivals en worden er door creatieve en betrokken inwoners vernieuwende initiatieven op poten gezet. En met Brandevoort zette de stad op woongebied een nieuwe standaard, waarvoor veel belangstelling is in de rest van Nederland.

Aan de andere kant scoort Helmond ook hoog als het gaat om het aantal inwoners met de laagste inkomens en relatief veel werkloosheid. Dat zijn zaken om minder trots op te zijn. Terwijl veel Brabantse steden, aangemoedigd door een forse meerjarensubsidie van de provincie, al sinds 2005 druk bezig waren met het maken van plannen om de armoede te bestrijden, keek Helmond eerst de kat uit de boom. Veel organisaties en instellingen die in de uitvoering van hun taken armoede tegenkwamen, maar ook arme mensen zelf, waren dan ook maar al te blij met de eerste armoedeconferentie die de gemeente in 2007 organiseerde. De verwachtingen waren hoog gespannen; teleurstelling ligt dan al gauw op de loer.

Sindsdien heeft de gemeente haar armoedebeleid geformuleerd voor de periode 2007 – 2011, hiervoor budget vrijgemaakt en in een stappenplan de prioriteitstelling en de fasering uitgewerkt en is men vervolgens aan de slag gegaan. Een aantal Helmondse instellingen is op deelterreinen nauw betrokken bij de uitwerking van dit beleid en de maatregelen. Want de gemeente hecht veel waarde aan samenwerking in het bestrijden van armoede. Omgekeerd zien de instellingen de rol van de gemeente bij de armoedebestrijding als cruciaal en dient de gemeente in hun ogen het voortouw te nemen.

Uit de contacten met het veld is gebleken dat, ondanks dat samenwerking belangrijk wordt gevonden, er maar beperkt zicht is op wie nu waar precies mee bezig is en dat een duidelijke afstemming in de aanpak van armoede ontbreekt. Ook lopen de instellingen en de werkers tegen zaken aan die in hun ogen onvoldoende aandacht krijgen, of waar de hulpverlening aan arme mensen te wensen overlaat. Al met al redenen genoeg om na te gaan of in Helmond – in navolging van veel andere steden - een platform armoedebestrijding een bijdrage kan leveren aan effectieve armoedebestrijding.

In deze notitie zijn de uitkomsten verwerkt van de 40 respondenten die namens hun instelling onder meer antwoord gaven op vragen over de mate waarin zij armoede tegenkomen, welke ontwikkelingen ze zien op dit vlak, wat ze vinden van het gemeentelijk armoedebeleid en wat ze zelf meer zouden willen doen aan armoedebestrijding. Vervolgens zijn vragen voorgelegd over de rol van een platform bij armoedebestrijding en hoe ze de rol van de gemeente hierin zien.

Het was een voorrecht om zoveel betrokken en geïnspireerde mensen te mogen interviewen die allen midden in de praktijk staan of daar beleidsmatig bij betrokken zijn. Hun zorg over de positie van kwetsbare mensen was overduidelijk. Evenals hun bereidheid om te investeren in de verbetering ervan.

Stichting De Vonk,
Tine Ansems

Leeswijzer

In hoofdstuk 3 staat centraal de armoede in Helmond, het armoedebeleid van de gemeente, de effecten daarvan en de reactie daarop uit het veld. De recente en de te verwachten ontwikkelingen op het gebied van armoede komen aan de orde en wat er beter kan in de armoedebestrijding.

In hoofdstuk 4 kijken we naar de armoede die de respondenten tegenkomen bij de uitvoering van hun werk, het beleid van de instelling, het bereik van de doelgroep en de samenwerking met anderen. In hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op de rol die een platform armoedebestrijding kan vervullen, welke eisen daaraan gesteld moeten worden en wat de eigen bijdrage van de instellingen en die van de gemeente kan zijn. In hoofdstuk 6 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

2. Verantwoording van de inventarisatie

Platform armoedebestrijding

Stichting de Vonk is een instelling voor maatschappelijk activeringswerk, werkzaam in de provincie Noord-Brabant en gehuisvest in Tilburg. De Vonk houdt zich met name bezig met de thema's armoede en sociale uitsluiting. In dit kader doet De Vonk onderzoek, vooral naar de belevingskant van armoede, voert de stichting projecten uit, en geeft zij trainingen en advies die als doel hebben armoede en sociale uitsluiting te bestrijden. Zo is de Vonk ook betrokken (geweest) bij het opzetten en ondersteunen van lokale platforms armoedebestrijding, zoals in Tilburg, Roosendaal en Oss. Uit contacten die De Vonk heeft met vertegenwoordigers van Helmondse welzijnsinstellingen en ervaringsdeskundigen op het gebied van armoede, bleek dat in Helmond sprake is van toenemende zorg over arme mensen. Vervolgens is het idee ontstaan om na te gaan of in de vorm van een stedelijk platform deze aandacht en zorg is te bundelen om zo de armoedebestrijding te versterken. Een en ander in aanvulling op en aansluitend aan het gemeentelijk armoedebeleid.

Breed draagvlak

Een dergelijk platform kan alleen maar succesvol zijn als er ook voldoende draagvlak voor is en de verwachtingen ten aanzien van een dergelijk platform redelijk overeenkomen. Om dit na te gaan is een inventarisatie gehouden. Deze is in de winter en voorjaar van 2010 door Tine Ansems uitgevoerd.

Betrokkenheid van de gemeente

De gemeente is bij de start van het plan op de hoogte gebracht en de toenmalig wethouder, de heer Yeyden liet weten de uitkomsten met belangstelling af te wachten. De desbetreffende ambtenaar van de gemeente, mevrouw Nideröst, is vanaf het begin bij het inventarisatieproject betrokken geweest, maar heeft hier verder geen bemoeienis mee gehad.

Inventarisatie

Om een zo groot mogelijk draagvlak te creëren is een behoorlijk aantal instellingen en organisaties die op de een of andere manier met armoede en arme mensen te maken hebben, benaderd om aan de inventarisatie mee te doen. 40 Respondenten hebben namens even zoveel instellingen en organisaties deelgenomen en zijn geïnterviewd. De vragenlijst is in de bijlagen opgenomen. Er is een keuze gemaakt; niet alle groepen en instellingen die op de een of andere manier met armoede in aanraking komen, zijn benaderd. Daarnaast bleken sommige organisaties niet meer te bestaan, anderen waren moeilijk te bereiken en enkelen vonden hun deelname niet relevant.

Spreiding

In het kader van de inventarisatie naar de behoefte en wenselijkheid van een platform armoedebestrijding in Helmond is een onderscheid gemaakt naar de aard van de organisatie. Zo hebben 20 instellingen deelgenomen die allen met alleen professionals werken, 7 instellingen die met professionals werken, maar ook een beroep doen op de inzet van vrijwilligers. Verder hebben 8 vrijwilligers- en belangenorganisaties en 5 organisaties die werken met vrijwilligers en een betaalde coördinator, meegedaan. Een overzicht van alle instellingen is als bijlage opgenomen.

Stuurgroep

Een stuurgroep heeft het concept van de inventarisatie besproken, van commentaar voorzien en een voorzet gegeven voor de conclusies.

Onze hartelijke dank gaat hiervoor uit naar mevrouw E. van der Linden (SWOH), mevrouw M. Paridaans (Lets-ruilwinkel), de heer Z. Köse (Islamitische Centrum) en de heer J. Feuerriegel (SMO) voor hun meedenken, de kritische opmerkingen en adviezen.

3. Gemeentelijk armoedebeleid

In dit hoofdstuk is gekeken naar de armoede in Helmond, het gemeentelijk armoedebeleid en de effecten daarvan. Vervolgens is de reactie opgenomen van de respondenten op dit beleid en zijn hun suggesties voor verbeteringen weergegeven.

3.1. Armoede in Helmond

Inkomen

De gemeente Helmond stelt factsheets samen op basis van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Deze cijfers worden onder meer gebruikt voor het vaststellen en monitoren van het beleid en de uitvoering. Zo ook voor het armoedebeleid.

Uit de factsheet van de gemeente Helmond over inkomens, uitgegeven door de afdeling Onderzoek en Statistiek in oktober 2009, kunnen we opmaken dat in 2006¹ het gemiddelde inkomen van een huishouden in Helmond uitkomt op € 20.300. Dit is € 1.300 lager dan gemiddeld in Nederland. Met deze berekening is rekening gehouden met een standaardisatie; gemiddeld hebben de huishoudens in Helmond € 29.600 per jaar te besteden.

Het inkomen van paren zonder kinderen is het hoogst, daarna volgen de paren met kinderen en de eenoudergezinnen hebben met een gemiddeld gestandaardiseerd inkomen van € 15.800 het minst te besteden. Van de huishoudens in Helmond had in 2006 10% een jaarinkomen van niet meer dan 105% van het sociaal minimum. Landelijk was dit 9%.

Vergelijking met andere Brabantse steden

Andere Brabantse steden zoals Breda, 's-Hertogenbosch, Roosendaal en Oss, hebben minder huishoudens tot deze inkomensgrens. In Helmond hebben 3 op de 10 eenoudergezinnen een inkomen tot 105% van het sociaal minimum. Ook het aandeel mensen met een minimuminkomen is hoog onder de alleenstaanden: 17% van de eenpersoonshuishoudens heeft een inkomen onder of rond het minimum.

Aandeel huishoudens met een uitkering

Wat betreft het aandeel huishoudens met een uitkering (voor werkloosheid, bijstand of arbeidsongeschiktheid) als belangrijkste bron van inkomsten, is dat in Helmond hoger (13%) dan gemiddeld in Nederland (11%). Helmond kent in vergelijking met de rest van Nederland minder huishoudens in de hoogste inkomensgroepen en meer uit de laagste inkomensgroepen.

Als reden hiervoor wordt genoemd dat het percentage huishoudens dat inkomen uit pensioen heeft, naar verhouding groot is. In vergelijking met de vier andere grote steden in Noord-Brabant heeft Helmond, samen met Tilburg, het laagste percentage hoge inkomens en het hoogste percentage lage inkomens. In 2006 waren er in Helmond circa 3600 huishoudens met een inkomen tot 105% van het sociaal minimum.

Definitie van armoede

Als definitie van armoede hanteert de gemeente Helmond de Europese definitie. In 'Armoede gevangen' staat deze als volgt omschreven:

'Arme mensen, gezinnen en groepen mensen wier middelen (materieel, cultureel en sociaal) zo beperkt zijn dat zij zijn uitgesloten van de minimaal aanvaardbare levenspatronen in de maatschappij waarin zij leven'.

Volgens deze definitie is armoede niet alleen een kwestie van (te) weinig geld hebben, maar ook van niet mee kunnen doen, van sociale uitsluiting.

Recessie

Over de gevolgen van de crisis en de recessie voor de ontwikkeling van de armoede, zijn nog geen actuele cijfers bekend. De gemeente verwacht dat door de toename van werkloosheid, ook de armoede zal toenemen. Aan de respondenten van de inventarisatie is gevraagd naar hun ervaringen op dit vlak en ook zij zien een toename van armoede in Helmond. Dit wordt verderop in deze notitie nog nader uitgewerkt.

---

¹ De gegevens in de sheet zijn op dat moment de meest actuele gegevens van het Centraal Bureau Statistiek.

3.2. Armoedebeleid van de gemeente

'Armoede gevangen' is de titel van de notitie over het armoedebeleid van de gemeente Helmond. Hierin staat het armoedebeleid als speerpunt uitgewerkt voor de periode 2008 – 2011, als nadere uitwerking van het collegeakkoord 2006 – 2010.

In het kader van de uitvoering van dit beleid is in februari 2007 de eerste armoedeconferentie georganiseerd als start van het proces om helder te krijgen wat er speelt rondom armoede. De betrokkenheid en het enthousiasme bij de deelnemers aan de conferentie om aan de slag te gaan was groot. Een vijftal ideeën is vervolgens door de gemeente geselecteerd en een aantal deelnemers heeft deze ideeën uitgewerkt in uitvoerbare voorstellen. De gemeente heeft vervolgens zelf een voorstel gemaakt voor hoofdlijnen van armoedebeleid om de voorstellen van de subwerkgroepen, maar ook andere, te kunnen toetsen.

De gemeente Helmond heeft daarnaast een armoedemonitor laten opstellen om de armoede in Helmond en de daarbij behorende doelgroepen inzichtelijk te maken. Nadat de raadscommissie haar mening had gegeven over het concept van de hoofdlijnennotitie, is er in februari 2008 een tweede armoedeconferentie georganiseerd om zo opnieuw de belanghebbenden inspraak te geven in het armoedebeleid. De gemeente vindt het namelijk belangrijk dat alle belanghebbende partijen bij het thema armoede, ook zijn betrokken bij het gemeentelijk armoedebeleid.

In 'Armoede gevangen' is op pagina 4 de navolgende visie op de armoedebestrijding beschreven:

.. "Wij vinden dat armoedebeleid erop gericht moet zijn om inwoners met een laag inkomen in staat te stellen mee te (blijven) doen. Armoede is dus niet alleen een financieel vraagstuk, maar het heeft ook sociale aspecten.

... Wij vinden het belangrijk ons beleid te baseren op de mogelijkheid van levensonderhoud én participatie. Daarmee erkennen we dat de burgers, naast de minimale middelen die nodig zijn om in hun levensonderhoud te voorzien, ook bescheiden middelen moeten hebben voor zaken, activiteiten, die deelname aan de samenleving bevorderen."

Op de volgende pagina van diezelfde notitie kunnen we lezen dat de gemeente op basis van bovengenoemde visie de doelstelling nastreeft om de armoede in Helmond te bestrijden en te voorkomen en dit langs twee sporen wil bereiken:

- A. inkomensondersteuning:** voldoen in levensonderhoud: het voorkomen dat mensen te ver in het financiële moeras wegzakken door het informeren, signaleren, ondersteunen en zo nodig ingrijpen.
- B. activering:** participatie: het activeren van inwoners met ondersteuning en maatregelen.

Binnen deze twee sporen streeft de gemeente naar het realiseren van de navolgende effecten:

- Meer mensen zijn aan het werk
- Meer mensen participeren in de samenleving
- Meer mensen zijn zelfredzaam
- Meer mensen kunnen voldoen in levensonderhoud
- Meer organisaties zijn duurzame samenwerkingsverbanden aangegaan op het gebied van armoede
- Meer mensen weten de weg naar de instrumenten te vinden
- Minder mensen hebben schulden
- Meer kinderen uit minimagezinnen nemen deel aan sportieve, educatieve en culturele activiteiten.

Rol gemeente

De gemeente ziet voor zichzelf een visionaire regierol weggelegd die met name bestaat uit het mobiliseren, enthousiasmeren en tot medewerking bewegen van haar samenwerkingspartners. Speciaal aandacht is hierbij voor de positie van kinderen en de gemeente wil middels het integrale jeugdbeleid ingrijpen in gezinnen om kinderen niet in dezelfde situatie te laten belanden als hun ouders.

De beïnvloedbaarheid van armoede door gemeentelijk beleid wordt voor een groot deel bepaald door de navolgende omstandigheden:

- Samenwerking en inzet van derden
- Competenties van de inwoners zelf
- Wettelijke kaders
- Beschikbare financiële middelen

A. Inkomensondersteuning

De gemeente kiest er hierbij voor om individuele instrumenten aan te bieden en zoveel mogelijk uit te gaan van maatwerk.

De gemeente maakt hierbij onderscheid tussen instrumenten, zowel structureel als incidenteel, die **individuele ondersteuning** bieden, zoals bijvoorbeeld bijzondere bijstand en ouderenvervoer. De gemeente heeft hierbij oog voor specifieke doelgroepen zoals ouderen, kinderen, gehandicapten en chronisch zieken omdat zij grotere risico's lopen op armoede. Daarbij wil de gemeente preventief inzetten op het terugdringen van schulden onder jongeren.

Ten tweede financiert de gemeente **instrumenten die door derden worden uitgevoerd**, bijvoorbeeld de stichting Leergeld, de Super Sociaal en het Armoedefonds.

Ten derde de instrumenten die **persoonlijke ondersteuning bieden op het gebied van administratie en sociaal welbevinden**, zoals Saldo Plus. En als er sprake is van schulden biedt de Budgetwinkel schuldhulpverlening, daarbij gebruikmakend van een brede range aan middelen. De Budgetwinkel heeft op het gebied van schuldhulpverlening ook een contract met de Maatschappelijke dienstverlening Helmond de Peelzoom en de gemeente denkt erover om het aantal maatschappelijke partners uit te breiden. Een en ander is nader uitgewerkt in de notitie schuldhulpverlening van 2009.

Criteria voor toekenning inkomensondersteunende maatregelen

Voor de verstrekking van deze inkomensondersteunende maatregelen hanteert de gemeente verschillende percentages, afgeleid van het sociaal minimum. Voor de individuele bijzondere bijstand, de langdurigheidstoeslag en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, geldt de grens van 100%. Voor de maaltijdvoorziening, ouderenvervoer en collectieve aanvullende verzekering is de inkomensnorm 110% van het sociaal minimum.

A.1. Bevordering gebruik maatregelen en voorzieningen

Om ervoor te zorgen dat mensen weten waar ze recht op hebben en hoe ze dat kunnen verkrijgen heeft de gemeente in 'Armoede gevangen' het voornemen aangegeven om de lokale informatievoorziening op orde te brengen. In dit kader is onder andere in 2010 de *Inkomenskaart Helmond 2010* gepresenteerd. Verder streeft de gemeente ernaar om de toegang tot de maatregelen en voorzieningen te vereenvoudigen.

Het in 2007 uitgevoerde pilot-project PlusPunt – door middel van huisbezoek het niet-gebruik van voorzieningen terugdringen - is na de pilot niet voortgezet, maar heeft wel een aantal belangrijke leerpunten opgeleverd die de gemeente wil implementeren in de uitvoering van het beleid. Dit zijn onder meer het integreren van bestandskoppelingen in bestaande processen door het invoeren van het Digitaal KlantDossier om hierdoor een besparing van tijd en papieren rompslomp te realiseren. De gemeente wil het aantal instellingen dat gekoppeld is aan het DKD om deze redenen ook vergroten. Ook wil de gemeente in het kader van maatwerk toe naar één klantbegeleider per klant en wil zij speciaal aandacht besteden aan doelgroepen die minder zelfredzaam zijn.

B. Activering

In 'Armoede gevangen' wil de gemeente **groepen die niet de mogelijkheid hebben** om actief deel te nemen aan de samenleving, zoals ouderen, kinderen en chronisch zieken, actief ondersteunen door outreachend te werken. Dit met als doel dat ze de regie van het eigen leven weer kunnen oppakken. Voorwaarde hierbij is dat men de motivatie heeft om de eigen problemen op te lossen en hulp en begeleiding accepteert.

De groepen die in principe **wel de mogelijkheid hebben** om actief deel te nemen aan de samenleving zoals bijstandsgerechtigden en mensen met een laag inkomen, wil de gemeente activeren door het inzetten van arbeidsmarktinstrumenten en maatschappelijke activering. Voorbeelden hiervan zijn sociale activering en vrijwilligerswerk. In dit kader wordt onder andere geïnvesteerd in de stichting Leergeld, die het meedoen van kinderen mogelijk maakt, en de Lets-

Ruilwinkel. Tot slot financiert en ondersteunt de gemeente organisaties in het veld, zoals de SWOH in het kader van activerend huisbezoek.

Samenwerking

Aangezien naar de mening van de gemeente armoedesituaties vaak complex zijn en een eigen aanpak vergen, ziet de gemeente de armoedebestrijding en armoedepreventie niet als een taak van de gemeente alleen. De gemeente signaleert echter wel dat het aanbod in armoedehulpverlening niet altijd op elkaar is afgestemd. De gemeente wil daarom de samenwerking tussen organisaties stimuleren en waar nodig faciliteren. Het gaat hierbij om een integrale samenwerking die de weg naar voorzieningen en maatregelen vergemakkelijkt en doelgroepen bereikt die nu nog niet worden bereikt. De gemeente wil dit bereiken door de informatievoorziening te verbeteren, afstemming in het huidige aanbod te realiseren en prestatieafspraken op te nemen in de overeenkomsten met samenwerkingspartners.

Preventie

In het kader van het voorkomen van armoede heeft de gemeente Helmond ook preventie opgenomen in haar beleid. Hiertoe zal een plan worden opgesteld in samenwerking met het veld. Vooruitlopend gaat de gemeente met de scholen aan de slag met de Bling Game van het Nibud en wordt geïnvesteerd in het project Cash van MEE en subsidieert de gemeente het project eenklantbegeleider uit te voeren door MadiHP. Met financiële steun van de provincie Noord-Brabant wordt een formulierenbrigade opgezet om zo stille armoede op te sporen en aan te pakken.

Financiering van het beleid

Tot en met 2011 worden extra rijksmiddelen via de algemene uitkering van het gemeentefonds ter beschikking gesteld voor armoedebestrijding, specifiek voor de bestrijding van armoede en schulden, schuldhelpverlening en handhaving. De landelijke overheid heeft daarnaast een specifiek incidenteel budget van 40 miljoen in 2008 en 2009 aan de gemeenten beschikbaar gesteld om de positie van kinderen die in armoede opgroeien te verbeteren. Naast het inzetten van de rijksmiddelen, wil de gemeente in deze beleidsperiode een bedrag van €200.000 extra per jaar inzetten om het armoedebeleid te realiseren.

Actieplan

In het actieplan 2008 – 2009 met een doorkijkje naar 2011 is de uitvoering van het beleid in clusters uitgewerkt. Hierbij is per jaar aangegeven welke maatregelen en voorzieningen de gemeente wil treffen, welk resultaat dit moet opleveren en welke partners hierbij worden betrokken. Tot slot zijn de beschikbare budgetten aangegeven.

3.3. Effecten van beleid en maatregelen

In de armoedemonitor 2009 van de gemeente Helmond, uitgebracht in december 2009, wordt gerapporteerd over de resultaten en effecten van het gevoerde armoedebeleid tot en met 2008.

Hierbij is onder andere gekeken naar:

- Minimuminkomen
- Inkomensondersteuning
- Participatie
- Schuldhelpverlening

Minimuminkomen

In 2006 waren er circa 3.600 huishoudens met een inkomen tot 105% van het sociaal minimum. In 2008 is dat aantal gedaald naar ongeveer 3.450 huishoudens. Dit is ruim 9% van het totale aantal huishoudens in Helmond. Als de armoedegrens wordt gelegd bij 110% van het sociaal minimum, dan gaat het om 4.430 huishoudens; leggen we de grens bij 120% dan betreft dat 5.900 huishoudens. Het grootste deel van de huishoudens met een minimuminkomen bestaat in 2008 uit eenpersoonshuishoudens (50%), daarna vormen de paren met kinderen (18%) en de eenoudergezinnen (17%) een groot aandeel. Van alle eenoudergezinnen in Helmond heeft bijna eenderde een minimuminkomen. Driekwart van de mensen met een laag inkomen heeft een uitkering. Kijkend naar de etnische achtergrond van arme huishoudens, dan blijkt dat 4 op de 10 een allochtone achtergrond heeft.

Van de huishoudens met een Turks of Marokkaans gezinshoofd ontvangt 19% een bijstandsuitkering. Onder de Surinaamse/ Antilliaanse is dit 16%. Voor de autochtone huishoudens is dit 5%. De meeste mensen met een minimuminkomen wonen in de oudere stadswijken.

Inkomensondersteuning

In 2008 zijn er 2.436 huishoudens in Helmond die gedurende een deel of het hele jaar een bijstandsuitkering hebben ontvangen. Dit is een daling ten opzichte van 2007 met 35 huishoudens. Van deze huishoudens maakt de groep alleenstaanden het grootste deel uit en daarnaast vormt de groep eenoudergezinnen hiervan een belangrijk deel: meer dan een kwart van de gebroken gezinnen heeft bijstand ontvangen. Vier op de tien bijstandhuishoudens heeft een allochtone achtergrond, waarvan de huishoudens met een niet-westerse achtergrond het grootste deel vormen. Bijna de helft van alle bijstandshuishoudens had in 2008 een uitkering gedurende drie jaar of langer en bestond voor een belangrijk deel uit alleenstaanden. Meer dan een kwart van deze gezinnen is eenoudergezin en 35% ervan is een huishouden van niet-westerse afkomst.

Participatie

Uit een in juni 2009 gehouden enquête blijkt dat volwassen leden van gezinnen met een minimum-inkomen minder vaak aan sport doen en minder vaak naar een restaurant, theater of bioscoop gaan. Van de kinderen die in deze gezinnen opgroeien neemt maar 46% deel aan sport of andere activiteiten; bij gezinnen met een hoger inkomen is dit 75%.

Niet-gebruik

Ondanks dat de voorzieningen om de financiële lasten te verlichten voor huishoudens met een laag inkomen in principe voor allemaal beschikbaar zijn, worden deze niet optimaal benut. Maar 1 op de 3 huishoudens maakt bijvoorbeeld gebruik van bijzondere bijstand; het aantal huishoudens dat deze vorm van bijstand in 2008 heeft ontvangen, is met 1% gestegen ten opzichte van 2007. Verder is er een beperkte toename te zien van de uitkering van de langdurigheidstoelage: van 910 toekenningen in 2007 naar 956 in 2008. Bij de maaltijdvoorziening is een stijging te zien van 281 naar 331 en het ouderenvervoer steeg van 125 naar 133 toekenningen. In 54% van de huishoudens maakt men gebruik van 2 of meer regelingen. Ten opzichte van 2007 zien we dat het gebruik van de kwietschelding gemeentelijke heffingen in 2008 is gedaald met ruim 10%.

Schuldhelpverlening

In 2008 zijn 253 aanvragen voor schuldhelpverlening ingediend. Dat zijn er 5 meer dan in 2007. In 2009 wordt eveneens een stijging verwacht, met als oorzaak de recessie, waardoor meer huishoudens in financiële problemen zullen komen. Van de aanvragers is 31% recidivist en dus al eerder in aanraking geweest met schuldhelpverlening. Extra inzet van begeleiders en een verandering in de werkwijze hebben ertoe geleid dat er in 2009 meer klanten zijn geholpen.

Conclusie

Helmond heeft relatief veel kwetsbare inwoners. De gemeente heeft in haar beleid voorzieningen en maatregelen opgenomen die zowel de inkomenspositie van kwetsbare mensen versterken als de participatie aan de samenleving bevorderen. De gemeente heeft hierbij oog voor specifieke doelgroepen, de samenhang in het beleid en de rol van de maatschappelijke partners.

De uitvoering van deze maatregelen en voorzieningen kost echter tijd en de eerste effecten daarvan zijn na drie jaar nog maar beperkt. En de gemeente verwacht nog een toename van het aantal arme mensen vanwege de recessie.

Een belangrijke maatregel die effect heeft op de vermindering van armoede is het verhogen van de norm om in aanmerking te komen voor voorzieningen, tot bijvoorbeeld 115 of 120% van het sociaal minimum, zoals verschillende gemeenten hebben gedaan. De gemeente Helmond heeft hiervoor echter niet gekozen.

3.4. Beeld van het gemeentelijk armoedebeleid

Aan de organisaties en instellingen die meedoen aan de inventarisatie is ook gevraagd naar hun mening over het gemeentelijk armoedebeleid. Van de respondenten geven 9 aan hierover geen mening te hebben en er te weinig van op de hoogte te zijn. De overige 31 respondenten deden hierover de navolgende uitspraken. De reacties zijn uitgesplitst naar het type organisatie.

gemeentelijk beleid	professionele organisaties (20)	professionele org. met vrijwilligers (7)	vrijwilligersorganisaties (8)	vrijwilligersorg. met bet. coörd. (5)
tevreden met het gemeentelijk beleid				
tevreden met het gemeentelijk beleid (voor zover mee te maken)	3	0	1	1
minder tevreden	1	1		
redelijk tevreden	2			
een beetje tot matig tevreden	1		1	1
ja en nee	1		1	
ontevreden met gemeentelijk beleid				
ontevreden	6	3	3	3
niet echt tevreden	2			
weet het niet, geen mening, te weinig mee bekend	4	3	2	

De belangrijkste reden die de 14 respondenten noemen waarom ze (redelijk) **tevreden** zijn met het gemeentelijk armoedebeleid is dat de gemeente de laatste tijd in hun ogen serieus werk maakt van armoedebestrijding.

De redenen waarom de 17 respondenten **ontevreden** zijn over het gemeentelijk armoedebeleid en de uitvoering daarvan zijn divers. Hierna volgen de belangrijkste redenen, eveneens onderverdeeld naar soort organisatie. Er is hierbij een onderverdeling gemaakt naar inhoud van beleid, uitvoering en houding van de gemeente ten aanzien van het armoedeprobleem.

	gemeentelijk beleid	professionele organisaties	professionele org. met vrijwilligers	vrijwilligersorganisaties	vrijwilligersorg. met bet. coörd.
	houding van de gemeente				
a	Te weinig actie van de gemeente na de armoedeconferenties; het duurt allemaal zo lang. De gemeente zou zich actiever moeten opstellen. Teveel gepraat, te weinig gedaan	4	1	2	
b	Er is te weinig bereidheid om te investeren in echte oplossingen	2	2		
c	Eerst heeft de gemeente de armoede ontkend en nu is er te weinig inzet om die te bestrijden			1	
d	Instellingen die werken aan de bestrijding van armoede worden goed bejegend			1	
	beleid en inhoud				
a	Geen heldere probleemanalyse en te weinig eigen beleid; ad hoc en lapwerk; geen samenhang in beleid.	1		1	2
b	De gemeente zou de verantwoordelijkheid moeten nemen voor echte oplossingen	1			1
c	Preventie van armoede en armoede bij kinderen krijgen te weinig aandacht	1			
d	De gemeente hoort niet, ziet niet	1			

	uitvoering van beleid	Professionele organisaties	Professionele org. met vrijwilligers	Vrijwilligersorganisaties	Vrijwilligersorg. met bet. coörd.
a	De gemeente heeft geen zicht op het totaal aan voorzieningen en regels	1			
b	goede initiatieven die helpen krijgen onvoldoende steun van de gemeente			1	
c	Er zijn grote verschillen ten aanzien van doelgroepen en regelingen			2	
d	Partners zouden meer gefaciliteerd moeten worden	1			
e	Er wordt te weinig aan oplossingen gedaan; zeker voor jongeren	1			

Conclusie De instellingen die met alleen professionals werken en de vrijwilligersorganisaties zijn het meest kritisch ten aanzien van het gemeentelijk armoedebeleid en deze kritiek heeft betrekking op de inhoud en de uitvoering van het beleid en op de houding van de gemeente ten aanzien van de armoedeproblematiek in de stad. De door de gemeente gepleegde inzet en de beoogde effecten hiervan zijn blijkbaar nog onvoldoende merkbaar in het veld.

3.5. Wat kan beter in de uitvoering van het armoedebeleid?

Op de vraag hoe het armoedebeleid verbeterd kan worden, komt een lijst van 30 aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn onderverdeeld in enkele categorieën:

1. Beleid en inhoud
2. Bereikbaarheid van voorzieningen
3. Samenwerking
4. Investeren in partners
5. Informatie en voorlichting

Wat kan beter aan het gemeentelijk armoedebeleid

	Beleid en inhoud	
1	meer investeren in armoedebestrijding door extra geld vrij te maken (vanwege de crisis)	3
2	meer samenhang in beleid brengen op zowel preventief als curatief vlak	3
3	meer aandacht voor preventie van armoede	3
4	meer aandacht voor kinderen in armoede	2
5	veel mensen vallen tussen de wal en het schip; daar is te weinig oog voor	1
6	armoedebestrijding serieus nemen voordat de problemen groter worden	1
7	de norm voor voorzieningen en toeslagen verhogen naar 110 of 120%	1
8	de praktijk als leidraad nemen bij beleid en uitvoering armoedebestrijding	1
9	meer inhoud geven aan het sociale gezicht van Helmond	1
10	goed gefundeerde beleidskeuzes met draagvlak onder de bevolking.	1
	Bereikbaarheid van voorzieningen	
11	meer gemak bij het verstrekken van voorzieningen	6
12	tegengaan van bureaucratische en onrechtvaardige regels	1
13	voorschotverstrekking regelen	1
14	indicatiestelling van hulpverleners accepteren	1
15	wachtlijsten aanpakken	1
16	dreigende versnippering in de sociale activering goed bewaken	1
17	de kosten voor budgetbeheer door Saldo Plus voor mensen met een minimum als gemeente vergoeden	
18	bij re-integratietrajecten meer rekening houden met wat de mensen zelf aangeven.	1

Samenwerking		
19	er is een goede coördinatie nodig en een goede mix van overheid en particulier initiatief om de armoede te bestrijden	1
20	meer samenwerking met de belastingdienst ter voorkoming van het terugbetalen van voorschotten omdat veel mensen hiermee in de problemen komen.	1
Investeren in partners		
21	meer steun bieden aan organisaties die op een laagdrempelige manier met de doelgroepen van het armoedebeleid werken	2
22	jaarlijks een attentie beschikbaar stellen aan alle vrijwilligers die zich inzetten in het kader van het armoedebeleid.	2
Informatie en voorlichting		
23	meer investeren in persoonlijke benadering in plaats van papier om allochtonen te bereiken	
24	de bekendheid van de voorzieningen onder de mensen vergroten door de informatie naar de mensen toe te brengen	2
25	meer aansluiten bij wat scholen doen en je daar als gemeente bekend maken.	1

Conclusie: Gebaseerd op de eigen praktijkervaring, doen de respondenten allerlei suggesties om het beleid en de uitvoering van de armoedebestrijding te versterken. Op al deze terreinen heeft de gemeente in haar armoedebeleid 2007 – 2011 juist ingezet om verbeteringen te realiseren. De stapsgewijze aanpak van de gemeente en de rol die de maatschappelijke partners hierin vervullen, is lang niet overal bekend, blijkt nu. De communicatie daarover met de partners in het veld is onvoldoende geweest om hen het gevoel te geven dat er inderdaad sprake is van een krachtdadige aanpak. Het grootste kritiekpunt van de respondenten is dat de gemeente eigenlijk niet actief en voortvarend genoeg bezig is om de armoede te bestrijden. Omdat de respondenten over het algemeen 'dicht op de mensen' zitten, zijn de resultaten van de gemeentelijke inspanningen over het algemeen onvoldoende merkbaar.

4. Armoede tegenkomen

In dit hoofdstuk staat de eigen rol van de instellingen centraal. Komen ze armoede tegen en hoe staat dit in relatie tot het instellingsbeleid. Welke activiteiten voeren ze uit die armoede bestrijden en hoe zit het met het bereik van de doelgroepen. Zouden de instellingen meer willen doen aan armoedebestrijding en zo ja, wat dan. Tot slot wordt ingegaan op de samenwerking met anderen.

4.1. Armoede tegenkomen in het kader van de eigen organisatiedoelstelling

Alle 20 professionele organisaties die hebben meegedaan aan de inventarisatie, geven aan dat zij armoede tegenkomen, in 16 gevallen is dat structureel en in 12 gevallen komt dat vaak voor. Zij komen allemaal armoede tegen bij de uitvoering van hun taken en werkzaamheden en 11 van deze organisaties hebben hierop ook expliciet beleid gemaakt. Van deze organisaties hebben 5 impliciet beleid om armoede te bestrijden. Van deze instellingen hebben 2 zowel expliciet als impliciet beleid ontwikkeld op het bestrijden van de armoede die zij tegenkomen en 2 organisaties komen armoede wel tegen maar hebben hierop geen beleid gemaakt.

Bij de 7 geïnterviewde professionele organisaties die allen ook nadrukkelijk met vrijwilligers werken, komt men bij alle 7 armoede tegen en dat is in 6 gevallen structureel en in 4 gevallen ook substantieel en vaak. Deze organisaties worden met armoede geconfronteerd bij de uitvoering van hun taken en zes van deze organisaties hebben daar ook beleid opgemaakt: in 4 gevallen is dat expliciet beleid in een geval is dat impliciet. Twee organisaties hebben geen beleid op het vlak van armoedebestrijding.

Alle 8 vrijwilligersorganisaties die zijn ondervraagd, zeggen armoede tegen te komen. Dat is in 2 gevallen toevallig en incidenteel en in 5 gevallen is dat structureel. Van deze instellingen geven 2 aan dat armoede zowel structureel als incidenteel voorkomt. Ook alle 8 vrijwilligersorganisaties komen armoede tegen in de dagelijkse uitvoering van hun werk en 4 van deze instellingen hebben expliciet beleid om armoede te bestrijden. Drie instellingen voeren een beleid waarin impliciet armoede wordt bestreden en een instelling geeft aan helemaal geen beleid te hebben om armoede tegen te gaan.

Van de 5 organisaties waar vrijwilligers onder leiding van een betaalde coördinator werkzaam zijn, geven ze alle 5 aan armoede tegen te komen. Van hen geven 4 aan dat dit structureel voorkomt, bij drie organisaties is dat incidenteel en bij een is dat toevallig. Drie organisaties zeggen dat de mate waarin zij armoede tegenkomen substantieel is en 2 van de 5 geven aan dat ze vaak armoede tegenkomen bij de uitvoering van hun activiteiten. Alle 5 vrijwilligersorganisaties geven aan dat zij armoede tegenkomen in de uitvoering van hun werk en 2 van hen hebben ook expliciet beleid gemaakt om armoede te bestrijden. Bij 2 organisaties is impliciet aandacht voor armoede en een organisatie geeft aan zowel impliciet als expliciet op beleidsniveau aan armoedebestrijding te doen.

4.2. Beleid op armoedebestrijding

Het beleid dat gevoerd wordt om armoede te bestrijden is heel gevarieerd. In maar 4 gevallen zien we dat er sprake is van eenduidig beleid: de woningbouwcorporaties waarvan de primaire taak sociale huisvesting is, de kerken die in het kader van de diaconie aan armoedebestrijding doen, armoedebestrijding die plaatsvindt in het kader van belangenbehartiging en de zorg voor kinderen: een kinderproject voor gezinnen met weinig inkomen, het financieel mogelijk maken dat kinderen mee kunnen doen en aandacht voor de gezondheid van kinderen in relatie tot armoede.

Verder zien we een grote variatie in beleidsmatige aandacht voor armoede, uiteenlopend van budgetbeheer- en begeleiding en aanpak van schulden, tot zorgbeleid ten behoeve van gezinnen en jongeren, armoedebestrijding in relatie tot gezondheid, de zelfredzaamheid versterken van kwetsbare mensen, aandacht voor achterstandsleerlingen, goedkoop winkelaanbod, signaleren van armoede en uitsluiting bij ouderen en allochtonen. Bij enkele instellingen maakt armoedebestrijding integraal onderdeel uit van een groter dienstenpakket dat beoogt cliënten hun plek in de samenleving te laten behouden. Preventie van armoede, signalering en vraaggericht werken is bij een aantal instellingen eveneens in het beleid opgenomen.

4.3. Activiteiten die armoede bestrijden

De activiteiten die de aan de inventarisatie deelnemende organisaties en instellingen ontplooiën en die armoede bestrijden, zijn eveneens heel gevarieerd en de lijst is lang: er worden wel 45 verschillende activiteiten genoemd die worden uitgevoerd om armoede tegen te gaan. Hieruit is een lijst samengesteld van de 20 meest voorkomende activiteiten, waarin weer een onderverdeling is gemaakt naar het type organisatie.

nr	soort activiteit	professionele organisatie	professionele org. en vrijwilligers	vrijwilligers-organisatie	vrijwilligersorg. met bet. coörd.
1	signaleren, verwijzing en bemiddeling	18	7	7	5
2	morele steun en luisterend oor	16	7	7	4
3	schakelt (andere) hulp actief in	17	7	5	4
4	indirecte hulp verlenen	12	6	6	3
5	voorkomen van huisuitzetting	16	5	2	3
6	directe hulp bij oplossen probleem	15	2	3	4
7	sociale activering	8	5	6	1
8	hulp bij budgetteren	11	5	1	1
9	geven van noodhulp (geld)	7	3	3	3
10	loketbegeleiding	9	2	3	2
11	ondersteuning bij opvoeding	8	5	0	3
12	hulp bij schulden	9	2	2	0
13	toeleiding naar werk	7	4	0	1
14	goederen ter beschikking stellen	4	2	2	2
15	huisbezoek	3	3	2	1
16	inkomensbeheer/thuisadministratie	7	0	1	1
17	woonbegeleiding	5	2	1	0
18	belangenbehartiging en rechtsbijstand	3	2	2	1
19	voedselverstrekking	3	3	0	0
20	opvang en onderdak bieden	5	1	0	0

Andere activiteiten die in meer of mindere mate armoede bestrijden en die verder nog worden genoemd, zijn bijvoorbeeld het helpen van jongeren bij het structuur brengen in hun leven, risico-inschatting bij woningvervuiling, het uitvoeren van preventieprogramma's op buurtniveau, inloopactiviteiten voor ouderen en allochtonen, korting verstrekken op de medische keuring voor het verlengen van het rijbewijs door ouderen, aandacht voor mensen in verzorgingshuizen, kerstpakkettenactie, reparatie- en klussendienst, hulp aan vluchtelingen en integratieactiviteiten, bezoekgroep en het geven van taal- en naailes. Ook om kinderen mee te laten doen worden allerlei activiteiten en diensten aangeboden, zoals gratis ontbijt en overblijven op school, een spaarregeling voor het schoolkamp, het zwemdiploma halen onder schooltijd, praktische vaardigheden aanleren zoals koken, tuinieren en fietsreparatie en het aanbieden van speelmogelijkheden. Ook het geven van voorlichting en informatie over voorzieningen wordt een aantal malen genoemd.

Conclusie: Als we kijken naar de aard van de betrokken organisaties en instellingen, hun doelstelling en activiteiten zien we dat ze, gespreid over de hele stad, allemaal armoede tegenkomen. Van een aantal is dat logisch omdat dit in hun (bredere) doelstelling verankerd is. Van een heel aantal ook niet, omdat zij geen sociale doelstelling hebben, maar bijvoorbeeld het geven van onderwijs. Ook zij zien armoede onder de mensen waarmee zij te maken hebben en dat laat hen niet onverschillig. Zij maken zich daar zorgen over. In de praktijk zie je dat het bestrijden van armoede vaak gebeurt in combinatie met het bestrijden van sociaal isolement. Hierbij wordt rekening gehouden met specifieke doelgroepen zoals kinderen, ouderen en allochtonen. Het signaleren, verwijzen en bemiddelen komt het meest voor en daarnaast het bieden van praktische steun.

4.4. Bereik van de doelgroep

Aangezien maar een beperkt aantal van de instellingen en organisaties exclusief aan armoedebestrijding doet, is het lastig om precies aan te geven welk deel van de doelgroep daadwerkelijk wordt bereikt als het gaat om armoedebestrijding. De respondenten kunnen wel uit hun eigen praktijk aangeven op welke manier en in welke mate ze arme mensen tegenkomen. Hierna volgt een overzicht; er is geen onderscheid gemaakt naar de aard van de organisatie. Bijna allemaal komen ze in aanraking met arme mensen.

- de woningbouwcorporaties weten precies hoeveel mensen zij huisvesten en geven aan dat 50 tot 75% van hen op een laag inkomen zit;
- de ouderenbonden weten wel hoeveel leden zij hebben en weten ook dat er sprake is van armoede onder hun leden, maar hebben geen idee van het aantal arme leden;
- de Zorgboog heeft 99% van alle Helmonders op enig moment in hun leven als klant en daarvan is een onbekend deel arm;
- Het ROC ter Aa heeft 30% allochtone leerlingen en daarvan leeft 12 % op het minimum;
- de stichting MEE heeft 11.500 cliënten en daarvan leeft 30 tot 40% op een sociaal minimum;
- 80% van de cliënten van de SMO leeft in armoede;
- van de 167 cliënten die bij de Budgetwinkel in beheer zijn, is 80% arm evenals alle 70 gezinnen in de schuldhulpverlening;
- dit geldt eveneens voor de 247 pashouders van de Super Sociaal;
- de LEVgroep schat in dat eenderde, zijnde 1300 cliënten, moeite heeft met rondkomen;
- Bureau Jeugdzorg geeft aan te weten dat er armoede heerst in de gezinnen, maar heeft daarover geen specifieke informatie omdat armoede valt onder meervoudige problematiek;
- van het cliëntenbestand (2500 – 3000 mensen) van de GGD wordt 20% met armoede geconfronteerd;
- 50% van alle deelnemers aan de activiteiten van SWH heeft met armoede te maken;
- alle 175 cliënten van de GGZ zijn arm;
- evenals alle 800 kinderen die de stichting Leergeld jaarlijks helpt;
- ook leeft 90% van de 1350 leden van de Letsruilwinkel in armoede;
- evenals alle deelnemers aan de activiteiten die de Zonnebloem organiseert;
- het Islamitisch centrum schat in dat van alle 500 bezoekers 20% arm is;
- 25% van de gezinnen die Homestart bereikt, leeft eveneens op een minimum;
- de Damiaanparochie heeft geen idee van het aantal armen onder de parochianen
- De Lambertusparochie weet het ook niet, maar ziet wel aanleiding om de kinderen uit de binnenstad speciale kinderactiviteiten aan te gaan bieden;
- de PKN helpt jaarlijks 30 arme gezinnen;
- het GOH (Gehandicaptenoverleg Helmond) geeft aan dat het lastig is om te achterhalen in hoeverre mensen die zijn aangesloten bij de leden van het platform arm zijn, omdat zij ervaren dat armoede een moeilijk bespreekbaar onderwerp is;
- de SWOH bereikt een groot aantal ouderen. Geraamd wordt dat 75% van alle ouderen te maken heeft met armoede. Ook is bekend dat 43% van de maaltijdklanten een beroep doet op de bijstand voor het betalen van maaltijden en dat desondanks toch steeds meer mensen afhaken vanwege de kosten;
- de Groene Campus schat in dat 5 – 7% van de 600 dagstudenten weinig financiële middelen heeft;
- alle 30 cliënten van Van Aalst zijn arm
- de samenwerkende praktijkscholen schatten in dat bij alle probleemgevallen er minstens in de helft daarvan sprake is van armoede;
- van de leerlingen van basisschool de Toermalijn, groeit 40% van de kinderen op in armoede;
- de Onderwijsbegeleidingsdienst weet niet hoeveel arme kinderen er zijn in Helmond;
- Alle 200 jongeren die jaarlijks door het JIP (Jeugdinformatiepunt) opgevangen worden hebben financiële problemen
- De Noodkreet merkt dat financiële problemen steeds vaker deel uitmaken van het hulptraject
- De helft van leden van de EVA-groep is arm.

4.5. Meer doen aan armoedebestrijding

Van alle deelnemende professionele organisaties geven er 14 aan dat ze meer zouden willen doen op het gebied van armoedebestrijding. Vier geven aan dat ze dit niet willen, onder andere vanwege een vol programma en één respondent weet het niet.

Van de 7 professionele organisaties die ook vrijwilligers inschakelen, geven er 3 aan meer te willen doen aan armoedebestrijding dan ze nu doen. Twee respondenten willen dat niet omdat ze daar simpelweg geen mogelijkheid voor zien en 2 zouden dat wel willen, mits de mogelijkheden daartoe groter worden.

Van de vrijwilligersorganisaties en zelforganisaties zouden er 2 meer willen doen. Een alleen als daar meer capaciteit voor beschikbaar komt en de overige 5 hebben daar geen behoefte aan.

Van de vrijwilligersorganisaties met een betaalde coördinator geven er 3 aan dat ze meer zouden willen doen; één respondent geeft aan dat voorlopig niet te willen: men doet al veel aan armoedebestrijding en wil liever investeren in het behoud hiervan, in plaats van het aanbod uit te breiden.

Op de vraag wat men dan meer zou willen doen, kunnen we onderscheid maken tussen:

- bestaande activiteiten die armoede bestrijden verbeteren en/of uitbreiden
- nieuwe activiteiten gaan uitvoeren en daarmee het aanbod/ de dienstverlening uitbreiden

Professionele organisaties

Als we kijken naar de wensen van de professionele organisaties die betrekking hebben op de **bestaande activiteiten** dan zijn de belangrijkste wensen:

- a. uitbreiden van de capaciteit;

Om daardoor meer mensen te kunnen helpen en de doorstroming te bevorderen, meer tijd per cliënt te kunnen besteden, meer aandacht te kunnen geven aan specifieke doelgroepen zoals tienermoeders en jonge gezinnen met kinderen en meer huisbezoeken af te kunnen leggen.

- b. inzetten op een kwaliteitsslag in de hulp- en dienstverlening;

Bijvoorbeeld door werken aan certificering van de medewerkers, de hulpverlening aan mensen in nood beter faciliteren en de wachtlijsten verkorten, toekomen aan meer precieze informatieverzameling om daardoor beter aan te sluiten met de hulp.

Ingaande op **nieuwe activiteiten** die men zou willen gaan uitvoeren dan komen de volgende zaken naar voren:

- a. eerder kunnen ingrijpen door meer outreachend te werken en hieraan gekoppeld ook preventief kunnen optreden;
- b. meer buurtgericht armoede gaan bestrijden;
- c. nieuwe activiteiten aanbieden die erop zijn gericht dat ook arme kinderen toekomen aan sociale, culturele en sportieve activiteiten, zodat zij los van de thuissituatie zich goed kunnen ontwikkelen. Daarnaast binnen het onderwijs meer structurele en beleidsmatige aandacht voor zorg en ondersteuning aan kwetsbare leerlingen realiseren;
- d. een woonvorm opzetten voor verstandelijk gehandicapten met gedragsproblemen.

Professionele organisaties die met vrijwilligers werken

Van de zeven respondenten geven er 6 aan meer te willen doen aan armoedebestrijding. Zij denken dan met name aan **uitbreiding van de huidige werkzaamheden**:

- Meer aandacht voor kinderen in gezinnen
- Meer aandacht voor armoede in relatie tot gezondheid en leefstijl
- Meer signaleren en verwijzen
- Meer opvoedingsondersteuning
- Meer aan informatieverstrekking doen

Als het gaat om **nieuwe activiteiten** ontwikkelen, dan geven 5 organisaties aan meer te willen doen. Dit is onder meer:

- Het mee gaan werken in een nieuwe opzet waardoor armoedebestrijding meer in beeld komt, evenals meer samenwerking met de centra voor jeugd en gezin.
- Meer aan preventie doen.

Een respondent geeft aan dat er sprake is van een vol programma en een capaciteitsprobleem om nieuwe wensen uit te kunnen voeren.

Vrijwilligersorganisaties

Bij de 2 vrijwilligersorganisaties die meer aan armoedebestrijding zouden willen doen, gaat het om de bestaande activiteiten vaker doen en daarnaast nieuwe ontspanningsactiviteiten aanbieden. Ook zouden ze meer mensen willen bereiken.

Alle 8 respondenten geven echter aan dat ze vooral een capaciteitsprobleem hebben en dat ze de vrijwilligers niet willen overvragen, omdat het vaak al wat oudere vrijwilligers betreft die ook nog mantelzorger zijn. Met maar heel beperkte middelen doen ze al heel veel, vinden ze zelf.

Vrijwilligersorganisaties met een betaalde coördinator

Ook bij deze groep speelt het capaciteitsvraagstuk. Als het gaat om meer doen dan wat men al doet, is er vooral de behoefte om meer gezinnen te kunnen helpen, meer huisbezoeken af te kunnen leggen en meer vrijwilligers te betrekken.

Twee respondenten geven aan niet meer te willen doen dan ze nu al doen. Dit om de kwaliteit te bewaken van wat men al doet en vast te houden wat er is. Een andere respondent is al bezig met een nieuwe activiteit op poten te zetten en dat heeft prioriteit.

Een respondent geeft aan graag in te willen zetten op het toegankelijker maken van voorzieningen en de drempel te verlagen voor mensen in nood.

Conclusie: De respondenten zitten over het algemeen bovenop de armoede. Vaak gaat het om het samen uithouden en luisteren naar de mensen, omdat er lang niet altijd een passende oplossing voor hun armoede is. Hier is juist maatwerk nodig, meer tijd voor de cliënt en creatieve oplossingen verzinnen. Van de 40 respondenten geeft ruim de helft aan meer te willen doen aan armoedebestrijding dan ze nu al doen, maar ze zijn beperkt in hun mogelijkheden. Enerzijds vanwege de beperking van de eigen doelstelling, maar vooral ook vanwege gebrek aan capaciteit. Nieuwe activiteiten ontplooiën die aansluiten bij mensen, meer preventief werken, een buurtgerichte aanpak en nieuwe doelgroepen bereiken zijn nieuwe activiteiten waarop men in zou willen zetten.

4.6. Samenwerking met anderen

Veel organisaties, en zeker de professionele, werken al samen in het kader van hun eigen doelstelling. Sommige organisaties zitten in brede netwerken met veel participanten, anderen maken deel uit van kleinere en beperktere netwerken of zorgteams.

Deze samenwerkingsverbanden zijn meestal voortgekomen uit de uitvoeringspraktijk. In veel gevallen is armoedebestrijding niet de aanleiding geweest tot de samenwerking, maar daarin komt men wel armoede op het spoor en komt het aan de orde. Vaak als onderdeel van meervoudige problematiek. In een aantal gevallen is het juist wel zo dat armoedebestrijding de verbindende factor is. In die gevallen is de gemeente vaak actief betrokken en/of opdrachtgever.

Als het gaat om wie dan de regie heeft, is dat op velerlei manieren geregeld. Soms is er sprake van een convenant of een contract met afspraken over inzet en resultaten. In deze gevallen speelt de gemeente een belangrijke rol. Soms is de regie probleemgestuurd, of op basis van een zogenaamde mindmap of komt de regie door een warme overdracht in andere handen. Soms wordt deze in overleg afgestemd en vaak is de regie in handen van de initiatiefnemer tot de samenwerking.

Professionele organisaties

De professionele organisaties hebben alle samenwerkingspartners. Dit varieert van een beperkt aantal instellingen tot een heel breed palet van soms wel 10 of meer partners.

Opvallend is dat 7 respondenten aangeven behoefte te hebben aan meer samenwerking, specifiek gericht op armoedebestrijding. Soms gaat het dan om daar meer partners bij te betrekken, soms om elkaar beter te leren kennen en in alle gevallen om sneller en beter te kunnen helpen en daardoor wachtlijsten te voorkomen en de problemen niet nog groter te laten worden. Ook preventief op kunnen treden is een reden om meer samenwerking te wensen, evenals beter op kunnen komen voor de belangen van kinderen en scholieren. Uitbreiding van de doelgroep en het bereiken van andere doelgroepen is eveneens als reden genoemd.

Meer samenwerking

Zeven respondenten geven aan geen behoefte te hebben aan meer samenwerking omdat de huidige samenwerking voldoende is, of men wil eerst de bestaande samenwerking meer stroomlijnen. Een organisatie ziet daarin geen taak voor zichzelf weggelegd en een respondent wil alleen meer samenwerking als dat ook daadwerkelijk nodig blijkt. Een respondent weet het niet en een respondent heeft geen behoefte aan meer samenwerking maar heeft hiervoor ook niet de middelen.

Professionele organisaties die met vrijwilligers werken

Ook zij werken al samen bij de uitvoering van hun taken en vaak in brede netwerken. Dit loopt echter niet altijd even soepel en is voor verbetering vatbaar.

Meer samenwerking

De professionele organisaties die vrijwilligers inzetten zien als het gaat om het bestrijden van armoede wel kansen in meer samenwerking met anderen en die zou dan moeten leiden tot:

- **vroegsignalering**; in eerder stadium kunnen reageren en anticiperen op problemen;
- **preventie**, met name bij kinderen en jongeren zodat ze de aansluiting met de samenleving kunnen behouden;
- **eerder en beter hulp kunnen bieden**, zodat ook hier eerder ingegrepen kan worden en de problemen beheersbaar blijven.

Vrijwilligersorganisaties

Bij de vrijwilligersorganisaties is nauwelijks sprake van samenwerking met andere partijen. Een van hen zou dat wel willen, maar voelt zich soms 'voor het karretje gespannen' van professionele instellingen. Een respondent ziet wel kansen om met meerdere parochies samen te werken en zo meer mensen te bereiken en daardoor de armoede te bestrijden.

Vrijwilligersorganisaties met een betaalde coördinator

Deze groep laat een grote verscheidenheid zien in de samenwerking: van enkele partners tot een waaier aan samenwerkingspartners. Dit hangt uiteraard ook samen met de doelstelling van de organisatie. Bij alle 5 respondenten is de regie geen punt van zorg omdat die helder is.

Meer samenwerking

Drie respondenten geven aan meer te willen samenwerken. Voor een deel gaat het dan om een betere samenwerking met bestaande partners, maar ook om uitbreiding van partners om daardoor de doelstelling bestrijding van armoede en sociale uitsluiting beter te kunnen realiseren. Een organisatie geeft expliciet aan de behoefte te hebben dat binnen de samenwerking ook de waardering voor het werk wat ze doen meer tot uitdrukking komt.

Conclusies: Armoede bestrijden doe je niet alleen maar samen, is de opvatting van de meeste respondenten. En er wordt ook al veel samengewerkt in verschillende settings. Dat loopt niet altijd even soepel. Er is behoefte aan meer samenwerking, met name bij de professionele instellingen. Dit zou moeten leiden tot vroegsignalering, eerder hulp kunnen bieden en preventie van armoede.

4.7. Armoede: ontwikkelingen de laatste tijd

Aan alle deelnemers aan de inventarisatie is de vraag voorgelegd hoe in hun ogen en op basis van hun ervaringen, de armoede zich de laatste tijd heeft ontwikkeld.

	armoede de laatste tijd ontwikkeld	professionele organisaties	professionele org. met vrijwilligers	vrijwilligersorganisaties	vrijwilligersorg. met bet. coörd.
1	de armoede is de laatste tijd toegenomen	14	7	5	4
2	de armoede is de laatste tijd gelijk gebleven	5	0	2	1
3	de armoede is gedaald	0	0	0	0
4	weet het niet; geen zicht op	1	0	1	0

Van de 40 respondenten geven er 30 aan dat in hun waarneming de armoede in Helmond de laatste tijd is toegenomen. En 8 respondenten zijn van mening dat de armoede gelijk is gebleven. Twee mensen weten het niet; hebben er geen zicht op. Niemand heeft er iets van gemerkt dat de armoede de laatste tijd zou zijn gedaald.

In een tijd van crisis, recessie en ontslagen, is het niet vreemd dat de armoede toeneemt. Toch zijn de effecten van ontslag niet meteen merkbaar, omdat de meeste mensen die zijn ontslagen altijd nog een tijd lang het vangnet van de WW hebben. Een respondent signaleert het taboe op armoede en daardoor is het ook niet gemakkelijk om armoede op te merken omdat mensen daar niet mee te koop lopen. De signalen zijn opgepikt in cliëntcontacten en tijdens huisbezoeken en worden ook tijdens bijeenkomsten en activiteiten opgevangen.

Aard van de signalen

Op de vraag waaraan de respondenten de toename van armoede hebben gemerkt, is een veelheid aan signalen genoemd en deze zijn verwerkt in onderstaand schema. Hierin is achteraf de volgende rubricering aangebracht:

1. signalen voortkomend uit de hulpverlening	16 maal
2. signalen die duiden op niet meer mee kunnen doen:	
bij gezinnen met kinderen:	12 maal
bij ouderen:	21 maal
bij jongeren:	6 maal
3. signalen in het omgaan met geld	
te weinig te besteden:	10 maal
moeite met goed omgaan met geld:	6 maal
4. signalen op het gebied van wonen	15 maal

Er is voor gekozen om het totale overzicht in de rapportage op te nemen en niet als bijlage toe te voegen. Dit om te laten zien waar en hoe de signalering van armoede plaatsvindt. Uit het schema kunnen we opmaken dat het oppikken van bepaalde signalen door alle 4 categorieën instellingen plaatsvindt en dat zij allen een belangrijke rol vervullen. Zij vullen als het ware elkaar aan, omdat ze allen in een andere relatie staan tot de doelgroep.

De vrijwilligers staan meer naast de arme mensen, terwijl de professionals in een hulpverleningsrelatie tot hen staan en dan worden er eerder eisen gesteld. Dit kan een terughoudende opstelling van arme mensen tot gevolg hebben, omdat zij in een afhankelijkheidspositie verkeren. Ook kan dit een rol spelen in het niet gebruik van voorzieningen.

Signaleren alleen is niet voldoende. Het doorgeven van signalen, terugkoppeling op de ondernomen actie en samenwerking tussen de verschillende instellingen en organisaties om effectieve hulp te bieden, blijft hard nodig.

	signalen van toegenomen armoede	professionele organisaties	professionele org. met vrijwilligers	vrijwilligersorganisaties	vrijwilligersorg. met bet. coörd.
1	Hulpverlening				
a	meer hulpvragen en groei van wachtlijsten	6	1		2
b	meer werklozen en zzp-ers onder cliënten	2			
c	meer zwaardere en meervoudige problematiek , schrijnende gevallen en o.t.s.	2	1		
d	toename van risicokinderen		1		
e	teruglopende indicaties vanwege terughoudend toekenningsbeleid AWBZ		1		
2	Niet meer mee kunnen doen aan de samenleving, algemeen	3		3	2
	a. gezinnen en kinderen				
a	toename eenoudergezinnen met laag inkomen	1			
b	smoesjes verzinnen over niet meedoen			1	
c	kinderen doen niet mee aan schoolactiviteiten	1			
d	mensen hebben amper contant geld in huis	1			
	b. ouderen				
a	eigen bijdrage belemmert deelname	3		3	2
b	geen warme maaltijd meer bestellen		1	1	
c	reiskosten niet meer kunnen betalen		1		
d	geen lid meer van de ouderenbond				1
e	lid van bond vanwege extra kortingen				1
f	schaamte armoede oorzaak niet-gebruik		1	1	
g	door bezuinigingen valt netwerk weg en daardoor raken ouderen in een isolement		1		
h	afhankelijk van gekregen spullen			1	
i	ouderen die hun kinderen helpen en daardoor zelf in de problemen komen				1
j	merkbaar bij het invullen van formulieren		1		1
h	lege koelkast		1		
	c. jongeren				
a	meer zwervende jeugd en toename van criminaliteit en overlast	1			
b	meer en hogere schulden bij jongeren	1			
c	studenten met geldproblemen vanwege bestedingspatroon	1			
d	enorme toename van jeugdproblematiek waarbij armoede een rol speelt	1		2	
3	Geldproblemen				
	a. te weinig geld te besteden				
a	steeds meer mensen op het minimum hebben steeds minder te besteden		1	1	3
b	groeidend aantal mensen dat het niet meer redt		1		1
c	mensen hebben geen mogelijkheid meer om te sparen				1
d	problemen met het verantwoorden van pgb omdat het geld ergens anders voor nodig was	1			
e	financiële gevolgen door echtscheiding	1			

		Professionele organisaties	Professionele org.met vrijwilligers	Vrijwilligers-organisaties	Vrijwilligersorg. met bet. coörd.
	b. moeite met goed omgaan met geld				
a	onhandige keuzes door mensen met weinig geld	1	1		
b	steeds meer mensen geen financieel overzicht		1		
c	mensen maken de post niet meer open	1			
d	bureaucratie ivm tegemoetkomingen veroorzaakt financiële problemen	1		1	
	4 Gezondheid				
a	slechtere eetgewoontes vanwege geldgebrek	1			
b	slechtere gezondheid arme mensen	1			
c	in allochtone gezinnen veel astmatische klachten, hoog medicijngebruik en veel ziekenhuisopnames waarbij armoede een rol speelt	1			
	5 Wonen				
a	huisuitzettingen nemen toe	3			
b	betalingsachterstanden nemen toe	2			
c	noodgedwongen verkoop van huis	2	1		2
d	hoogte huurachterstand neemt toe	1			
e	stornering huur neemt toe	1			
f	minder onderhoud en verwaarlozing woning	1	1		
g	slechter opgeleverde woning bij vertrek	1			

Conclusie: Deze signalen geven goede aanknopingspunten om het beleid en de uitvoering van de armoedebestrijding kritisch tegen het licht te houden. De groei van de wachtlijsten baart zorgen, evenals de toename van het aantal schrijnende gevallen en de toename van het aantal werklozen. Het niet meer mee kunnen doen wordt vaak gesignaleerd en voor verschillende doelgroepen. De toegankelijkheid van de voorzieningen raakt voor steeds meer mensen in het gedrang, met name voor ouderen. Zelfs een kleine eigen bijdrage is al te veel, blijkt nu.

Ook op het gebied van wonen nemen de problemen toe. Als mensen hun woonlasten niet meer kunnen opbrengen en huisuitzetting dreigt, zorgt dit voor grote problemen. Het beleid van de corporaties en de gemeente is erop gericht dit zoveel mogelijk te voorkomen, maar dit leidt (nog) niet tot een afname van de problemen.

Bij geldproblemen gaat het aan de ene kant om te weinig geld beschikbaar hebben om rond te komen en andere kant het onvermogen om te kunnen budgetteren. Deze problemen vragen een eigen oplossing. Het gemeentelijk project om budgetcoaches te trainen en in te zetten is hard nodig. Bij het te weinig geld hebben om rond te komen, is een verhoging van het bijstandsinkomen en de minimumgrens voor voorzieningen een optie, evenals het gemakkelijker bereikbaar maken daarvan door de bureaucratie te verminderen.

4.8. Hoe de armoede zich zal ontwikkelen

Een inschatting maken van hoe de armoede zich de komende tijd zal ontwikkelen, is natuurlijk voor een deel 'koffiedik kijken'. Niemand weet immers wat de toekomst brengt. Toch is aan de respondenten deze vraag voorgelegd, omdat zij in staat worden geacht trends te herkennen en op basis van de eerder genoemde signalen en de sociaal-economische ontwikkelingen, zich een beeld te kunnen vormen van de ontwikkelingen op het terrein van armoede en sociale uitsluiting.

Drie respondenten gaven aan hierover geen mening te hebben, het niet te weten. De reacties van de overige respondenten is grofweg te verdelen onder:

- a. toename van de armoede door stijgende werkloosheid en minder inkomen
- b. toename van de armoede door de bezuinigingen en het overheidsbeleid
- c. toenemende kloof tussen arm en rijk

a. *Toename armoede door stijgende werkloosheid en minder inkomen*

Van de respondenten hebben 37 wel degelijk een beeld van hoe de armoede zich zal ontwikkelen en zij zien de toekomst niet rooskleurig in. Zij verwachten allemaal dat de armoede zal toenemen; de mate waarin dit gebeurt hangt samen met hoe de crisis zich zal ontwikkelen en hoe snel de effecten daarvan merkbaar worden. Van de respondenten verwachten 12 een toename van het verlies van banen en daardoor een toename van de armoede. Ook de middeninkomens zullen de gevolgen van de crisis ervaren en steeds meer mensen zullen moeite krijgen met rondkomen. Hierdoor kunnen aanpassingsschulden ontstaan die voor (tijdelijke) armoede kunnen zorgen. Enkeligen wijzen op het verdringingseffect waardoor het voor oudere werklozen helemaal moeilijk zal worden om nog aan het werk te komen. Ook vreest een aantal respondenten voor de kansen van jongeren op een baan.

b. *Toename armoede door de bezuinigingen en het overheidsbeleid*

Van de respondenten verwachten 7 dat door de bezuinigingen die worden doorgevoerd de armoede zal toenemen. Door enerzijds de bezuinigingen op de voorzieningen en anderzijds de verhoging van eigen bijdragen aan zorgkosten en deelname aan sociale activiteiten, zullen mensen met een laag inkomen – en met name ouderen - steeds verder in een isolement terecht komen. Ook het taboe op armoede zal mensen ervan weerhouden om een beroep te doen op voorzieningen. Enkele respondenten voorzien juist een toename van hulpvragen en een groter beroep op voorzieningen omdat mensen het anders niet meer redden.

c. *Toenemende kloof tussen arm en rijk*

Vier respondenten zien aankomen dat de armen armer en de rijken rijker worden, dat een toenemende groep mensen tussen de wal en het schip terechtkomt, de solidariteit in de samenleving onder druk komt te staan en de stigmatisering van armen toe zal nemen. Er is volgens enkelen ook meer nodig dan alleen geld om de problemen aan te pakken. Een andere ontwikkeling die wordt gesignaleerd is dat de gezondheidstoestand van mensen (psychisch en/of fysiek) een oorzaak is van toenemende armoede, waardoor zij steeds minder in staat zullen zijn om deel te blijven nemen aan de samenleving. Daarentegen zal een groter wordende groep 'eigen oplossingen' verzinnen en in het grijze circuit terechtkomen uit noodzaak om te overleven.

Conclusie: Alom wordt een toename van de armoede gevreesd. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de toename van de werkloosheid en de inkomensdaling die dat tot gevolg heeft, en de gevolgen van de bezuinigingen waardoor eigen bijdragen omhoog zullen gaan en de voorzieningen zullen verminderen. De toenemende kloof tussen arm en rijk wordt als een bedreiging gezien van de sociale cohesie en als een verslechtering van de situatie van kwetsbare mensen.

5. Bijdrage platform aan armoedebestrijding

In dit hoofdstuk is uitgewerkt hoe de respondenten denken over de bijdrage van een platform aan de armoedebestrijding, welke verwachtingen zij hiervan hebben en aan welke eisen een succesvol platform zou moeten voldoen. De deelname aan en de eigen inbreng in het platform is uitgewerkt evenals de rol van de gemeente.

5.1. Draagt een platform daadwerkelijk bij aan armoedebestrijding?

Deze vraag is aan alle respondenten voorgelegd en 34 van de 40 zijn van mening dat een sociaal platform bij kan dragen aan de bestrijding van de armoede. Twee organisaties vinden dat dit niet zo is en 4 hebben hun twijfels. In onderstaand schema is aangegeven op welke wijze de respondenten vinden dat een sociaal platform daadwerkelijk bij kan dragen aan armoedebestrijding. De antwoorden zijn spontaan gegeven en later gerubriceerd.

wijze waarop platform bij kan dragen aan Armoedebestrijding	professionele organisaties	professionele org. met vrijwilligers	vrijwilligersorganisatie	vrijwilligersorg. met bet. coörd.
effectief armoede bestrijden (31x)				
geen praatclub, maar handelen	1	2	1	1
pragmatisch werken vanuit cliënt		1	1	
daadwerkelijk helpen	1	2	1	1
terugkoppeling op de werkvloer	1			
oplossingen realiseren	3	2		
hiaten in beleid en maatregelen zichtbaar maken en overlap tegengaan	5	1		1
bereikbaarheid voorzieningen vergroten	5			1
bureaucratie aanpakken			1	
nader onderzoek doen naar armoede	2			
samenwerking en korte lijnen (27x)				
meer bekendheid met elkaar en daardoor korte lijnen	5	2		4
betere samenwerking, afstemming en coördinatie armoedebeleid	6	3		
breed netwerk is breed signaleren	6	1		
beter beleid gemeente (23x)				
gemeente participeert actief	1			
meer oog krijgen voor wat er speelt	2	1	3	1
gedwongen worden hierover na te denken	1	1	1	
rol van spreekbuis voor arme mensen	2			1
samen met de gemeente goed beleid maken	4		2	1
gevraagd en ongevraagd advies geven	1			
advies met verplichtend karakter		1		
draagvlak (8x)				
succesvolle wijkaanpak doorvertalen naar de rest van de stad			1	
breed draagvlak relevante organisaties	1		1	
inbreng allochtone organisaties			1	
platform moet gezaghebbend zijn	1			
samen sterk tegen de gemeente	1		1	1

	Professionele organisaties	Professionele org. met vrijwilligers	Vrijwilligersorganisaties	Vrijwilligersorg. met bet. coörd.
armoede voorkomen (5x)				
preventief kunnen werken			1	
vooroordelen bestrijden			1	
aanspreekpunt zijn voor arme mensen	1			
risicogroepen in beeld	2			
organisatie platform (4x)				
professioneel aangepakt	1		1	
hangt af van sterkte en samenstelling			1	
heldere doelstelling nodig		1		

Conclusie: Van de respondenten spreken zich 34 positief uit over een Helmonds platform Armoedebestrijding. Het kan bijdragen aan een effectieve armoedebestrijding als er tenminste wordt doorgepakt en niet alleen gepraat. Daarom moeten er mensen aan tafel zitten die zowel weten wat er in de praktijk speelt als die besluiten kunnen nemen. De korte lijnen die er zullen ontstaan tussen de organisaties en instellingen zorgen voor een goede informatievoorziening over elkaars werkzaamheden en een betere afstemming in de armoedebestrijding. Het platform wordt ook gezien als een belangrijk instrument om invloed te kunnen uitoefenen op het beleid en de uitvoering van de armoedebestrijding van de gemeente. Dit komt mede doordat het platform als een spreekbuis kan fungeren voor arme mensen en risicogroepen eerder in beeld kunnen komen. Door de korte lijnen vindt signalering van problemen eerder plaats en kan preventief worden gewerkt. Het platform moet dan wel professioneel worden opgezet en een heldere doelstelling hebben.

5.2. Verwachtingen ten aanzien van een platform

De respondenten is ook gevraagd naar hun verwachtingen ten aanzien van een sociaal platform in Helmond. Ook hier zien we weer een hele lijst met wel 49 items. Het blijkt dat deze verwachtingen en de wijze waarop men denkt dat een dergelijk platform bij kan dragen aan het bestrijden van armoede, in het verlengde van elkaar liggen. De verwachtingen die er leven ten aanzien van de rol die de gemeente hierin kan vervullen, sporen daar ook mee.

Van alle respondenten hebben er zeven zich niet uitgesproken over verwachtingen, zij houden zich op de vlakte. Zij hebben aangegeven dat zij alleen willen participeren in een dergelijk platform als de meerwaarde ervan aantoonbaar is. De verwachtingen van de overige respondenten die meer dan een keer werden aangegeven zijn hieronder verzameld in volgorde van de hoogste scores. De antwoorden zijn onder te verdelen in:

- a. Draagvlak en committment
- b. Armoede daadwerkelijk bestrijden
- c. Invloed op het gemeentelijk armoedebeleid
- d. Preventie van armoede
- e. Werking van het platform

a. Draagvlak en committment

- afspraken kunnen maken over de gewenste inzet, resultaten en terugkoppeling in de eigen instelling en de slagkracht versterken (10x)
- openheid naar elkaar en feedback krijgen op het eigen functioneren en daardoor de kwaliteit van de eigen instelling vergroten (3x)
- de partners tonen een actieve betrokkenheid bij het platform (2x)

Verder is op dit terrein nog de verwachting uitgesproken dat instellingen minder langs elkaar heen zullen werken en verbindingen maken om specifieke doelgroepen beter te bereiken. Daarnaast is de wens uitgesproken dat er meer waardering komt voor de eigen werkwijze van sommige organisaties.

b. Armoede daadwerkelijk bestrijden

- signaleren en vervolgens goed kunnen helpen; daadkrachtig en slagvaardig (10x)
- door korte lijnen tussen de partners kan snel gereageerd worden bij probleemsituaties (6)
- het zal de integrale samenwerking tussen de partners bevorderen (6x)
- daadwerkelijk oplossingen realiseren en geen 'kastje naar de muur' (4x)
- nieuwe vormen vinden om aan te sluiten bij kwetsbare mensen om zo ook zorgmijders te kunnen bereiken.

Andere genoemde verwachtingen op dit vlak zijn het kunnen toetsen van nieuw beleid en maatregelen op hun uitwerking in de praktijk, dat de resultaten ook bewaakt worden en dat er meer structureel gewerkt wordt aan de bestrijding van armoede. Ook is de verwachting uitgesproken dat er meer aandacht zal komen voor kwetsbare mensen, speciaal jongeren en mensen met een beperking, ouderen en voor de relatie tussen armoede en gezondheid. Vervolgens moet dan passende hulp en zorg worden geboden. Daarnaast verwacht men dat de vindbaarheid van de instellingen voor cliënten verbeterd wordt.

c. Invloed op het gemeentelijk armoedebeleid

- het platform als waakhond van het sociaal beleid van de overheid en instanties (2x)
- het platform moet onafhankelijk zijn (2x)

Verder is de verwachting uitgesproken dat nieuwe inzichten kunnen worden opgedaan en dat er meer evenwicht en samenhang zal komen in het armoedebeleid van de gemeente. Het platform zou beleidsadviezen uit moeten brengen aan de gemeente op basis van signalen uit het veld. Samen met de gemeente zouden speerpunten moeten worden vastgesteld en de leden van het platform werken vervolgens mee aan de uitvoering ervan. Dat de papierwinkel voor cliënten zal verkleinen is eveneens een verwachting met betrekking tot de rol die het platform kan vervullen. Tot slot is de verwachting uitgesproken dat het platform de gemeente kan stimuleren tot het structureel maken van succesvolle projecten die erin slagen arme mensen daadwerkelijk te bereiken en te helpen.

d. Preventie van armoede

- het platform draagt bij aan meer preventie van armoede (3x)

De verwachting is dat mensen met problemen eerder bereikt zullen worden door vroegsignalering, zodat daardoor erger kan worden voorkomen. Ook zijn zorgteams voorgesteld als mogelijkheid om preventief op te kunnen treden evenals het creëren van vindplaatsen. Eveneens is de verwachting uitgesproken dat het platform bijdraagt aan het bespreekbaar maken van de tweedeling in de samenleving.

e. Werking van het platform

- voeling houden met wat er in de samenleving gebeurt (2x)
- moet onafhankelijk zijn (2x)

Het stellen van een helder en haalbaar doel is al eerder genoemd en komt ook hier weer aan de orde. Daarnaast leeft de verwachting dat het platform ook tot een goede afstemming komt met de al bestaande platforms in Helmond. Een onafhankelijke rol van het platform is volgens enkele respondenten juist een goede zaak en zij zijn van mening dat de belangen van arme mensen daardoor beter kunnen worden behartigd.

Een enkeling heeft voorkeur voor een voorzitter van allochtone afkomst om daarmee juist ook meer allochtonen te kunnen bereiken. Tot slot is de verwachting uitgesproken dat een platform een thermometerfunctie kan vervullen ten aanzien van de noden in de Helmondse samenleving.

5.3. Eisen aan het platform

Wil het platform succesvol kunnen functioneren, dan moet je daar eisen aan stellen. Alle respondenten hebben zich hierover uitgesproken en de uitkomst daarvan is te onderscheiden in de eisen ten aanzien van de inhoud, de structuur en het draagvlak. De respondenten hebben spontaan zaken genoemd en deze zijn achteraf gerubriceerd. Zij hebben dus niet per onderdeel gereageerd. In onderstaand schema zijn de eisen uitgewerkt in deze rubrieken, onderverdeeld naar de aard van de organisatie. Alleen die aspecten die vaker dan een keer zijn genoemd, zijn opgenomen.

	eisen aan het platform	professionele organisaties	professionele org. met vrijwilligers	vrijwilligersorganisaties	vrijwilligersorg. met bet. coörd.
nr.	Inhoud				
1	het doel van het platform moet helder en haalbaar zijn en er moeten speerpunten worden geformuleerd waaraan gewerkt zal worden. Deze moeten ook worden geëvalueerd op het verminderen van armoede	6	5	2	1
2	korte lijnen bij het oplossen van problemen en een daadkrachtige en slagvaardige aanpak; geen ambtelijk gedoe	2	4	2	4
3	het platform moet geen vrijblijvende praatclub zijn, maar daadwerkelijk armoede verminderen: mensen die besluiten kunnen nemen en mensen erin uit de praktijk	3	3	2	1
4	het platform moet met name ook een signalerende rol vervullen en zorg hebben voor kwetsbare mensen en zorgmijders	2	4	1	1
5	het platform moet meewerken aan het gemeentelijk armoedebeleid en gevraagd en ongevraagd advies kunnen uitbrengen	1	3		
6	de gemeente moet het platform serieus nemen	2		1	
7	Het platform moet een toegevoegde waarde hebben en afstemmen met bestaande platforms	1		1	
	draagvlak				
1	een breed draagvlak; alle relevante organisaties nemen deel	9		1	3
2	platform moet niet te groot worden; wel werkbaar blijven	3			
3	de wil tot samenwerking moet er zijn en gemotiveerde mensen zitten erin	1	2	2	
4	openheid naar elkaar toe is nodig		2		
	structuur				
1	4 maal per jaar vergaderen is voldoende	3	1	2	
2	de gemeente neemt deel aan het platform	5			1
3	het platform heeft een onafhankelijke voorzitter	5			
4	de vergaderfrequentie hangt af van doel	2		2	
5	het platform stelt ad hoc werkgroepen in	1	1	2	1
6	heldere structuur nodig en duidelijke verantwoordelijkheden afspreken	1	1	1	1

De respondenten hebben daarnaast nog diverse relevante opmerkingen gemaakt die hierna samengevat zijn weergegeven. Als het gaat om de inhoud, is enkele malen de zorg uitgesproken dat arme mensen er ook echt wat aan moeten hebben en dat dan ook breder moet worden gekeken dan alleen naar armoede. Er is ook opgemerkt dat het platform bij kan dragen aan het beter functioneren van de eigen organisatie door terugkoppeling op basis van de signalen in het platform. Dit is alleen mogelijk als er voldoende openheid en onderling vertrouwen is. Tot slot is nog opgemerkt dat het platform niet teveel extra werk moet opleveren.

Conclusie: Wil een platform armoedebestrijding succesvol kunnen opereren, dan is het noodzakelijk dat het een heldere, werkbare en haalbare doelstelling formuleert. Het platform moet breed gedragen zijn en zich coöperatief opstellen ten aanzien van de gemeentelijke aanpak van de armoede. Het platform is als het ware de antenne die signaleert hoe dit beleid en de maatregelen uitpakken in de samenleving. Hierbij is het ook nodig dat de gemeente het platform als een serieuze partner ziet en betreft bij het gemeentelijk armoedebeleid. Het platform staat of valt met gemotiveerde mensen die ook open zijn naar elkaar toe en mandaat hebben om beslissingen te nemen.

5.4. Deelnemen aan een platform armoedebestrijding

Alle respondenten is gevraagd of ze deel zouden willen nemen aan een dergelijk platform. In onderstaand overzicht zijn de antwoorden gerubriceerd.

deelnemen aan het platform	professionele organisaties	professionele org. met vrijwilligers	vrijwilligersorganisaties	vrijwilligersorg. met bet. coörd.
ja	15	7	4	3
ja, in afstemming met partnerorganisatie				1
ja, in principe wel maar geen tijd vanwege kleine organisatie				1
ja, als het niet te vaak is	1			
ja, wel interesse maar weinig tijd. Graag stukken ontvangen en afhankelijk van de agenda deelnemen			1	
Ja, maar alleen bij meerwaarde			1	
nee	3		1	
nee, niet zelf maar wel iemand afvaardigen via de seniorenraad			1	
hangt ervan af	1			

In totaal geven 29 vertegenwoordigers van de instellingen en organisaties aan deel te willen nemen als een platform armoedebestrijding wordt opgericht. Nog eens vijf zouden dat willen doen, maar dan onder bepaalde voorwaarden en een organisatie zou dat wel willen, maar heeft daarvoor geen mogelijkheid.

Vier respondenten geven aan geen heil te zien in deelname aan het platform, een respondent zou niet zelf willen deelnemen, maar wil zich wel laten vertegenwoordigen en een respondent laat deelname ervan afhangen.

Conclusie: op basis van bovenstaande inventarisatie kunnen we concluderen dat er in principe een groot draagvlak bestaat voor het daadwerkelijk oprichten van een platform armoedebestrijding in Helmond.

5.5. Eigen bijdrage aan het platform

Van de 40 respondenten hebben 36 organisaties aangegeven in principe zitting te willen nemen in een op te richten platform en daarin ook zelf te willen investeren. Er is hen niet alleen gevraagd hoe zij de rol van de gemeente zien ten aanzien van een platform armoedebestrijding, maar ook welke bijdrage zij zelf daaraan kunnen leveren. Het gaat erom dat armoede en sociale uitsluiting worden bestreden en daarin kunnen de bij de inventarisatie betrokken organisaties en instellingen allen een eigen specifieke rol vervullen. Ook op deze vraag is spontaan gereageerd en zijn de antwoorden achteraf gerubriceerd. De reacties zijn te onderscheiden in inhoudelijke inbreng en inzet en zijn in onderstaand schema weergegeven.

	eigen bijdrage instellingen	professionele organisaties	professionele org. met vrijwilligers	vrijwilligersorganisaties	vrijwilligersorg. met bet. coörd.
	inhoudelijke inbreng				
1	signaleren van armoede. Dit betreft zowel ervaringen van de hulpverleners met arme mensen als ervaringen ingebracht door ervaringsdeskundigen in zelforganisaties	10	5	2	1
2	inhoudelijke input leveren over de problemen die arme mensen ervaren en daardoor armoede zichtbaar maken	4	3		1
3	inbrengen van specifieke deskundigheid: op het gebied van budgetteren ervaringsdeskundigheid	1		2	1
4	duidelijkheid scheppen over de eigen rol in armoedebestrijding en de werkwijze	1	1		
5	de praktijk van de armoedebestrijding versterken door feedback te geven aan de partners en zonodig eigen werkwijze aanpassen	4			
	Inzet				
1	mee uitvoering geven aan de doelstelling van het platform d.m.v. afvaardiging en deelnemen aan werkgroepen	6	2	4	2
2	creatief meedenken om tot oplossingen te komen en ontwikkelkracht inzetten	2	3	1	
3	samenwerken, netwerk inzetten en actief verwijzen om snel te kunnen helpen			1	3

Conclusie: Van de 40 vertegenwoordigers van de deelnemende instellingen en organisaties wil een overgrote meerderheid (36 respondenten) zich inhoudelijk committeren aan het platform. Hun eigen rol zien ze vooral op het vlak van signalering en de armoede zichtbaar maken, inhoudelijke input leveren en het inbrengen van specifieke deskundigheid. Ze willen duidelijkheid scheppen over hun eigen rol en de praktijk van de armoedebestrijding versterken. Zonodig willen ze ook hun eigen werkwijze tegen het licht houden. Hun inzet is gericht op het mee uitvoering geven aan de doelstelling van het platform, het creatief meedenken om tot oplossingen te komen en samen te werken om snel te kunnen helpen.

5.6. Faciliteren van het platform

De deelnemers aan de inventarisatie zeggen voor een belangrijk deel niet alleen een platform belangrijk te vinden en daarin te willen investeren. Een substantieel deel wil een op te richten platform ook faciliteren. Van alle respondenten geven er 21 aan vergaderruimte beschikbaar te willen stellen, waarvan 2 van hen hiervoor wel graag een vergoeding zouden willen ontvangen, gezien de beperkte financiële middelen waarover ze beschikken. Drie respondenten hebben aangegeven eventueel ook secretariaatswerkzaamheden te willen vervullen, liefst bij toerbeurt geregeld. Een respondent zou eerst iets meer willen weten, alvorens toezeggingen te doen, een is bereid om een trekkersrol te vervullen, een ziet wel een mogelijkheid om het secretariaat van het platform eventueel als een leerwerkplek in te vullen, een respondent biedt aan de catering voor rekening te willen nemen en een respondent stelt een roulerend voorzitterschap voor, gekoppeld aan een rondleiding door de desbetreffende instelling. Een organisatie geeft aan het secretariaat op termijn wel te willen vervullen, maar daar nu nog geen mogelijkheid voor te zien.

Conclusie: Vergaderruimte kan geen probleem zijn voor het platform: maar liefst 21 respondenten willen die beschikbaar stellen. Enkelvoudig zouden ook secretariaats ondersteuning willen bieden eventueel als leerwerkplek. Roulerend voorzitterschap is als optie genoemd.

5.7. De rol van de gemeente ten aanzien van een platform armoedebestrijding

De respondenten hebben zich ook uitgesproken over de rol van de gemeente in een op te richten platform armoedebestrijding. Ook hier hebben de respondenten spontaan gereageerd en zijn de antwoorden achteraf gerubriceerd. Deze rubricering ziet er als volgt uit:

- a. beleid en politiek
- b. deelname aan het platform
- c. regie en voorzitterschap
- d. faciliteren

a. beleid en politiek

Hierover zijn 39 uitspraken gedaan: 15 respondenten zijn van mening dat de gemeente het platform serieus dient te nemen en nog eens 7 respondenten geven aan dat de gemeente haar beleid, werkwijze en maatregelen aan zou moeten passen op basis van de inbreng van het platform. Nog eens 7 respondenten geven aan dat het standaardprocedure zou moeten zijn van de gemeente om het platform te betrekken bij besluitvorming ten aanzien van armoedebestrijding. Daarbij zien 5 respondenten een rol weggelegd voor de gemeente om het platform goed te informeren over landelijk en gemeentelijk beleid en sociale voorzieningen en 3 respondenten vinden dat de gemeente samen met het platform beleid en strategie zou moeten ontwikkelen om armoede te bestrijden. Een respondent wil zelfs zover gaan dat de gemeente de prioriteiten in het beleid en het budget in overleg met het platform vaststelt. Een respondent is van mening dat bereikte resultaten voor de langere termijn door de gemeenten verankerd zouden moeten worden. Een respondent acht het zinvol om ook een relatie te leggen met het WMO-beleid van de gemeente.

b. deelname aan het platform

Hierover zijn 20 uitspraken gedaan: 9 organisaties zijn van mening dat de gemeente op z'n minst vertegenwoordigd zou moeten zijn in het platform en 5 respondenten vinden dat de gemeente ook daadwerkelijk mee moet doen. Daarbij zijn 3 respondenten van mening dat bij voorkeur de wethouder en/of een ambtenaar (sociale zaken) zitting moeten nemen in het platform. Een respondent ziet een toehoorderrol weggelegd voor de gemeente en een respondent vindt dat de gemeente op z'n minst betrokken moet zijn, 2 respondenten hebben liever dat de gemeente niet participeert.

c. regie en voorzitterschap

Over dit aspect zijn 14 uitspraken gedaan. 8 Respondenten spreken zich uit voor een trekkersrol door de gemeente ten aanzien van het platform. Verder worden er nog diverse uitspraken gedaan over hoe

de gemeente haar regierol invulling zou kunnen geven. Dit varieert van de voorzittersrol vervullen, een belangrijke stem in de agenda hebben, meedenken in oplossingen tot regie nemen als het gaat om draagvlak te verwerven voor de uitvoering van het beleid en vervolgens het netwerk hierbij inzetten.

d. faciliteren

In totaal zijn er 13 uitspraken gedaan over het faciliteren door de gemeente. Zes respondenten zijn van mening dat de gemeente het platform zou moeten faciliteren. Vier respondenten zijn echter van mening dat de gemeente vooral geen geld beschikbaar moet stellen omdat de onafhankelijkheid ervan gewaarborgd moet blijven. Twee respondenten geven aan juist wel een financiële bijdrage van de gemeente te verwachten om het werk van het platform mogelijk te maken. Een respondent is van mening dat de gemeente prima het secretariaat van het platform zou kunnen vervullen en een respondent acht een onkostenvergoeding voor vrijwilligers die deelnemen aan het platform op z'n plaats.

Twee respondenten hebben geen mening over de rol van de gemeente ten aanzien van het platform en een respondent geeft aan hierop geen zicht te hebben.

Conclusie: 37 respondenten hebben zich uitgesproken over de rol van de gemeente in het platform. Een groot aantal respondenten is van mening dat de gemeente het platform in ieder geval serieus dient te nemen en een redelijk aantal is van mening dat de gemeente haar beleid en werkwijze aan zou moeten passen op basis van de inbreng van het platform. Enkeligen zijn zelfs van mening dat het standaard zou moeten zijn dat de gemeente het platform betreft bij het opzetten en uitvoeren van armoedebeleid. Ook goede informatievoorziening door de gemeente aan het platform wordt als belangrijk gezien. Over welke positie de gemeente in zou moeten nemen in het platform lopen de meningen uiteen maar de gemeente zou op zijn minst vertegenwoordigd moeten zijn. Een substantieel aantal respondenten ziet een trekkersrol weggelegd voor de gemeente; anderen zijn van mening dat het platform helemaal onafhankelijk van de gemeente zou moeten opereren. Een zestal respondenten is van mening dat de gemeente het platform zou moeten faciliteren en nog eens 2 vinden dat de gemeente een budget beschikbaar zou moeten stellen. Vier respondenten vinden dat de gemeente juist geen financiële bijdrage aan het platform beschikbaar moet stellen om de onafhankelijkheid te waarborgen. Verder is de suggestie gedaan dat als vrijwilligers zitting hebben in het platform, zij hiervoor een vergoeding ontvangen.

6. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies ten aanzien van de armoede in Helmond

Helmond heeft relatief veel kwetsbare inwoners. De gemeente heeft in haar beleid voorzieningen en maatregelen opgenomen die zowel de inkomenspositie van kwetsbare mensen versterken als de participatie aan de samenleving bevorderen. De gemeente heeft hierbij oog voor specifieke doelgroepen, de samenhang in het beleid en de rol van de maatschappelijke partners.

De uitvoering van deze maatregelen en voorzieningen kost echter tijd en de eerste effecten daarvan zijn na drie jaar nog maar beperkt. En de gemeente verwacht nog een toename van het aantal arme mensen vanwege de recessie.

Een belangrijke maatregel die effect heeft op de vermindering van armoede is het verhogen van de norm om in aanmerking te komen voor voorzieningen, tot bijvoorbeeld 115 of 120% van het sociaal minimum, zoals verschillende gemeenten hebben gedaan.

De gemeente Helmond heeft hiervoor echter niet gekozen.

Aanbevelingen:

- Het is zinvol dat de gemeente, juist nu er een toename van armoede wordt verwacht en er een breed draagvlak in de samenleving nodig is, de maatschappelijke partners nog meer actief betrekt bij de uitvoering van het armoedebeleid;
- Bij het opstellen van nieuwe plannen kan een platform armoedebestrijding een goede sparringpartner zijn;
- Om te anticiperen op de toename van de armoede, is het goed als de gemeente besluit om de norm voor het in aanmerking komen van voorzieningen, te verhogen naar 115% of 120% van het sociaal minimum.

Conclusies ten aanzien van het gemeentelijk armoedebeleid

De instellingen die met alleen professionals werken en de vrijwilligersorganisaties zijn het meest kritisch ten aanzien van het gemeentelijk armoedebeleid en deze kritiek heeft betrekking op de inhoud en de uitvoering van het beleid en de houding van de gemeente ten aanzien van de armoedeproblematiek in de stad. De door de gemeente gepleegde inzet en de beoogde effecten hiervan zijn blijkbaar nog onvoldoende merkbaar in het veld.

Gebaseerd op de eigen praktijkervaring, doen de respondenten allerlei suggesties om het beleid en de uitvoering van de armoedebestrijding te versterken. Op al deze terreinen heeft de gemeente in haar armoedebeleid 2007 – 2011 juist ingezet om verbeteringen te realiseren. De stapsgewijze aanpak van de gemeente en de rol die de maatschappelijke partners hierin vervullen, is lang niet overal bekend, blijkt nu.

De communicatie daarover met de partners in het veld is onvoldoende geweest om hen het gevoel te geven dat er inderdaad sprake is van een krachtadige aanpak. Het grootste kritiekpunt van de respondenten is dat de gemeente eigenlijk niet actief en voortvarend genoeg bezig is om de armoede te bestrijden. Omdat de respondenten over het algemeen 'dicht op de mensen' zitten, zijn de resultaten van de gemeentelijke inspanningen over het algemeen onvoldoende merkbaar.

Aanbevelingen:

- Om voldoende draagvlak te behouden voor het armoedebeleid is het nodig dat de communicatie tussen de gemeente en de maatschappelijke partners verbetert. De huidige communicatie lijkt zich te beperken tot de desbetreffende partner, waardoor andere partijen onvoldoende op de hoogte zijn van wat er allemaal gebeurt. Tussentijdse rapportage, en dan breed verspreid, helpt om goed geïnformeerd te blijven en versterkt het beeld dat de gemeente wel degelijk iets doet aan armoedebestrijding.
- De gemeente doet er goed aan om de verbeterpunten die vanuit de praktijk naar voren komen serieus te nemen zodat de effecten van het beleid en de uitvoering verbeteren.

Conclusies ten aanzien van armoede tegenkomen

Als we kijken naar de aard van de betrokken organisaties en instellingen, hun doelstelling en activiteiten zien we dat ze, gespreid over de hele stad, allemaal armoede tegenkomen. Van een aantal is dat logisch omdat dit in hun (bredere) doelstelling verankerd is. Van een heel aantal ook niet, omdat zij geen sociale doelstelling hebben, maar bijvoorbeeld onderwijs geven. Ook zij zien armoede onder de mensen waarmee zij te maken hebben en dat laat hen niet onverschillig. Zij maken zich daar zorgen over. In de praktijk zie je dat het bestrijden van armoede vaak gebeurt in combinatie met het bestrijden van sociaal isolement. Hierbij wordt rekening gehouden met specifieke doelgroepen zoals kinderen, ouderen en allochtonen. Het signaleren, verwijzen en bemiddelen komt het meest voor en daarnaast het bieden van praktische steun.

Aanbevelingen:

- De zorgen die zijn uitgesproken over de ontwikkelingen in de armoede vragen erom dat de instellingen de vinger goed aan de pols houden en de aanpak van armoede en sociale uitsluiting ook in de eigen instelling voldoende prioriteit krijgen. De werkers hebben vervolgens voldoende armslag nodig om effectief te kunnen handelen.

Conclusie ten aanzien van de eigen rol in de armoedebestrijding

De respondenten zitten over het algemeen bovenop de armoede. Vaak gaat het om het samen uithouden en luisteren naar de mensen, omdat er lang niet altijd een passende oplossing voor hun armoede is. Hier is juist maatwerk nodig, meer tijd voor de cliënt en het verzinnen van creatieve oplossingen.

Van de 40 respondenten geeft ruim de helft aan meer te willen doen aan armoedebestrijding dan ze nu al doen, maar ze zijn beperkt in hun mogelijkheden. Enerzijds vanwege de beperking van de eigen doelstelling, maar vooral ook vanwege gebrek aan capaciteit. Nieuwe activiteiten ontplooiën die aansluiten bij mensen, meer preventief werken, een buurtgerichte aanpak en nieuwe doelgroepen bereiken, zijn nieuwe activiteiten waarop men in zou willen zetten.

Aanbevelingen:

- Uitbereiding van de capaciteit om armoede en sociale uitsluiting effectief te bestrijden is noodzakelijk. De instellingen kunnen bestaande middelen verruimen en nieuwe mogelijkheden aanboren. Hiertoe kunnen ze op basis van projectfinanciering ook elders dan bij de gemeente de middelen verwerven.

Conclusies ten aanzien van samenwerking in armoedebestrijding

Armoede bestrijden doe je niet alleen maar samen, is de opvatting van de meeste respondenten. En er wordt ook al veel samengewerkt in verschillende settings. Dat loopt niet altijd even soepel. Er is behoefte aan meer samenwerking, met name bij de professionele instellingen. Dit zou moeten leiden tot vroegsignalering, eerder hulp kunnen bieden en preventie van armoede.

Aanbevelingen:

- Kritisch kijken naar de bestaande samenwerkingsverbanden kan de samenwerking tussen de instellingen helpen te verbeteren. Hierdoor kan vroegsignalering plaatsvinden en sneller hulp worden geboden. Preventief optreden kan hierbij uitgangspunt zijn.

Conclusie ten aanzien van de actuele signalering van armoede

Deze signalen geven goede aanknopingspunten om het beleid en de uitvoering van de armoedebestrijding kritisch tegen het licht te houden. De groei van de wachtlijsten baart zorgen,

evenals de toename van het aantal schrijnende gevallen en de toename van het aantal werklozen. Het niet meer mee kunnen doen wordt vaak gesignaleerd en m.b.t. verschillende doelgroepen. De toegankelijkheid van de voorzieningen raakt voor steeds meer mensen in het gedrang, met name voor ouderen. Zelfs een kleine eigen bijdrage is al te veel, blijkt nu.

Ook op het gebied van wonen nemen de problemen toe. Als mensen hun woonlasten niet meer kunnen opbrengen en huisuitzetting dreigt, zorgt dit voor grote problemen. Het beleid van de corporaties en de gemeente is erop gericht dit zoveel mogelijk te voorkomen, maar dit leidt (nog) niet tot een afname van de problemen.

Bij geldproblemen gaat het aan de ene kant om te weinig geld beschikbaar hebben om rond te komen en aan de andere kant om het onvermogen om te kunnen budgetteren. Deze problemen vragen een eigen oplossing. Het gemeentelijk project om budgetcoaches te trainen en in te zetten is hard nodig. Bij het te weinig geld hebben om rond te komen, is een verhoging van het bijstandsinkomen en de minimumgrens voor voorzieningen een optie, evenals het gemakkelijker bereikbaar maken daarvan door de bureaucratie te verminderen.

Aanbevelingen:

- Alle partijen nemen de signalering uit de eigen gelederen en afkomstig uit het veld serieus en stemmen de signalen af met de samenwerkingspartners. Daar waar hiaten in de hulp- en dienstverlening zitten deze inbrengen in het platform en samen zoeken naar oplossingen.

Conclusie ten aanzien van de toename van armoede

Alom wordt een toename van de armoede gevreesd. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de toename van de werkloosheid en de inkomensdaling die dat tot gevolg heeft, maar ook de gevolgen van de bezuinigingen waardoor eigen bijdragen omhoog zullen gaan en de voorzieningen zullen verminderen.

De toenemende kloof tussen arm en rijk wordt als een bedreiging gezien van de sociale cohesie en zal leiden tot een verslechtering van de situatie van kwetsbare mensen.

Aanbevelingen:

- Alertheid op de signalen van de toename van armoede is voor alle respondenten van belang. Hierbij niet alleen letten op aantallen, maar ook op de gevolgen voor de maatschappelijke participatie van kwetsbare mensen.
- Aandacht voor de kloof tussen arm en rijk en dit breed op de agenda zetten.

Conclusies ten aanzien van een platform armoedebestrijding

Van de 40 respondenten spreken zich 34 positief uit over een Helmonds platform Armoedebestrijding. Het kan bijdragen aan een effectieve armoedebestrijding als er tenminste wordt doorgepakt en niet alleen gepraat.

Daarom moeten er mensen aan tafel zitten die zowel weten wat er in de praktijk speelt als die besluiten kunnen nemen. De korte lijnen die er zullen ontstaan tussen de organisaties en instellingen zorgen voor een goede informatievoorziening over elkaars werkzaamheden en een betere afstemming in de armoedebestrijding. Het platform wordt ook gezien als een belangrijk instrument om invloed te kunnen uitoefenen op het beleid en de uitvoering van de armoedebestrijding van de gemeente. Dit komt mede doordat het platform als een spreekbuis kan fungeren voor arme mensen en risicogroepen eerder in beeld kunnen komen. Door de korte lijnen vindt signalering van problemen eerder plaats en kan preventief worden gewerkt. Het platform moet dan wel professioneel worden opgezet en een heldere doelstelling hebben.

Aanbevelingen:

- Omdat uit de inventarisatie blijkt dat er ruim draagvlak is voor het oprichten van een platform armoedebestrijding in Helmond, overgaan tot het samenstellen van een werkgroep die een plan opstelt voor de realisatie. Hierbij rekening houden met de verwachtingen en eisen van de respondenten.

Conclusie ten aanzien van eisen aan een platform

Wil een platform armoedebestrijding succesvol kunnen opereren, dan is het noodzakelijk dat het een heldere, werkbare en haalbare doelstelling formuleert. Het platform moet breed gedragen zijn en zich coöperatief opstellen ten aanzien van de gemeentelijke aanpak van de armoede. Het platform is als het ware de antenne die signaleert hoe dit beleid en de maatregelen uitpakken in de samenleving. Hierbij is het ook nodig dat de gemeente het platform als een serieuze partner ziet en betreft bij het gemeentelijk armoedebeleid. Het platform staat of valt met gemotiveerde mensen die ook open zijn naar elkaar toe en mandaat hebben om beslissingen te nemen.

Aanbevelingen:

- Dezelfde werkgroep kan tevens de doelstelling van het platform formuleren en een voorstel doen voor de werkwijze en de structuur dat kan rekenen op een breed draagvlak onder de maatschappelijke instellingen en aansluit bij het gemeentelijk beleid.

Conclusie ten aanzien van deelname aan een platform armoedebestrijding

Op basis van de inventarisatie kunnen we concluderen dat er in principe een groot draagvlak bestaat voor het daadwerkelijk oprichten van een platform armoedebestrijding in Helmond: 36 instellingen hebben aangegeven hierin te willen participeren.

Aanbevelingen:

- Alle bij de inventarisatie betrokken instellingen en organisaties zouden zich in principe aan kunnen sluiten bij het platform. Ook relevante instellingen die daar niet aan hebben meegedaan, maar wel betrokken willen worden in het platform, kunnen worden uitgenodigd. Het is wel zaak dat het een werkbaar platform blijft. De werkgroep kan dit meenemen in de uitwerking van de structuur van het platform.

Conclusies ten aanzien van inbreng in het platform

Van de 40 vertegenwoordigers van de deelnemende instellingen en organisaties wil een overgrote meerderheid (36 respondenten) zich inhoudelijk committeren aan het platform. Hun eigen rol zien ze vooral op het vlak van signalering en de armoede zichtbaar maken, inhoudelijke input leveren en het inbrengen van specifieke deskundigheid. Ze willen duidelijkheid scheppen over hun eigen rol en de praktijk van de armoedebestrijding versterken. Zonodig willen ze ook hun eigen werkwijze tegen het licht houden.

Hun inzet is gericht op het mee uitvoering geven aan de doelstelling van het platform, het creatief meedenken om tot oplossingen te komen en samen te werken om snel te kunnen helpen.

Aanbevelingen:

- De sterkte van het platform hangt samen met de inbreng van de afzonderlijke deelnemers, de mate waarin zij zich in willen zetten en de openheid naar elkaar toe. Ook de bereidheid om te leren van de ervaringen uit de praktijk is een voorwaarde voor een succesvol platform.

Conclusie ten aanzien van het faciliteren van het platform

Vergaderruimte kan geen probleem zijn voor het platform: maar liefst 21 respondenten willen die beschikbaar stellen. Enkelvoudig zouden ook secretariële ondersteuning willen bieden eventueel als leerwerkplek. Roulerend voorzitterschap is als optie genoemd.

Aanbeveling:

- De werkgroep die het plan uitwerkt voor het platform kan haar voordeel doen met de bereidheid van de instellingen om het platform te faciliteren en dit meenemen in de voorstellen.

Conclusies ten aanzien van de rol van de gemeente in het platform

37 respondenten hebben zich uitgesproken over de rol van de gemeente in het platform. Een groot aantal respondenten is van mening dat de gemeente het platform in ieder geval serieus dient te nemen en een redelijk aantal is van mening dat de gemeente haar beleid en werkwijze aan zou moeten passen op basis van de inbreng van het platform. Enkeligen zijn zelfs van mening dat het standaard zou moeten zijn dat de gemeente het platform betreft bij het opzetten en uitvoeren van armoedebeleid.

Ook goede informatievoorziening door de gemeente aan het platform wordt als belangrijk gezien. Over welke positie de gemeente in zou moeten nemen in het platform lopen de meningen uiteen maar de gemeente zou op zijn minst vertegenwoordigd moeten zijn. Een substantieel aantal respondenten ziet een trekkersrol weggelegd voor de gemeente; anderen zijn van mening dat het platform helemaal onafhankelijk van de gemeente zou moeten opereren.

Een zestal respondenten is van mening dat de gemeente het platform zou moeten faciliteren en nog eens 2 vinden dat de gemeente een budget beschikbaar zou moeten stellen. Van de respondenten vinden 4 dat de gemeente juist geen financiële bijdrage aan het platform beschikbaar moet stellen om de onafhankelijkheid te waarborgen. Verder is de suggestie gedaan dat als vrijwilligers zitting hebben in het platform, zij hiervoor een vergoeding ontvangen.

Aanbevelingen:

- Omdat de rol van de gemeente ten aanzien van het platform cruciaal wordt gevonden, is het wenselijk om met de wethouder en de betrokken ambtenaren te overleggen over wat haalbaar is. Op korte termijn kan hierover een oriënterende bespreking plaatsvinden. Op grond van de uitkomsten hiervan kan de rol van de gemeente in het platform nader worden ingevuld en afgestemd.

Bijlagen

Bijlage I

Lijst van deelnemende organisaties en instellingen (overzicht op basis van relatie met vrijwilligers)

Instellingen die alleen met professionals werken:

- Budgetwinkel
- BJ Brabant JIP
- Saldo Plus
- Savant
- SMO
- LEVgroep
- Armoedefonds
- ROC ter Aa
- SMO Vipproject
- WOCOM
- Woonpartners
- SMO
- MEE
- WSNS/Toermalijn
- Bureau Jeugdzorg
- OBD
- Groen Campus
- Samenwerkende Praktijkscholen
- Volksbelang
- Compaen

Instellingen die ook met vrijwilligers werken

- GGD
- SWH
- SWOH
- Zorgboog
- Super Sociaal
- De Noodkreet
- GGZ Oost-Brabant

Vrijwilligersorganisaties met een betaalde coördinator

- Homestart
- Lambertusparochie
- St. Leergeld
- Lets Ruilwinkel
- Parochie Damiaan

Vrijwilligersorganisaties/ervaringsdeskundigen

- Zonnebloem
- Van Aalst
- KBO
- GOH
- ANBO
- EVA
- PKN
- Islamitisch Centrum

Bijlage II

Inventarisatie behoefte aan een sociaal platform (platform armoedebestrijding) in de gemeente Helmond

Vragen

datum gesprek:

Naam instelling :

Contactpersoon:

Functie

Adres :

postcode:

mailadres

telefoon

aard instelling : werkt met beroepkrachten / vrijwilligersinitiatief/ combinatie

Doel organisatie :

Activiteiten :

Met betrekking tot armoede en de eigen instelling

1. Komt u armoede/arme mensen tegen in uw werkzaamheden ja / nee
2. a. Zo ja, op welke wijze
0 toevallig
0 incidenteel
0 structureel
in welke mate 0 af en toe
0 substantieel
0 vaak
- 2.b. Komt u hen tegen 0 in de praktische uitvoering van uw taken
0 beleidsmatig
0 anders n.l.:
3. Voert uw instelling expliciet beleid en activiteiten uit om armoede tegen te gaan/ te bestrijden
ja / nee
4. Zo ja, waaruit bestaat dit beleid
5. Welke activiteiten voert u concreet uit:
0 directe hulpverlening 0 inkomensbeheer
0 verwijzing en bemiddeling 0 hulp bij schuldenproblematiek
0 noodhulp 0 ondersteuning bij de opvoeding
0 indirecte hulpverlening 0 anders, namelijk ....
0 morele steun/ luisterend oor
0 stelt goederen ter beschikking
0 rechtsbijstand
0 voedselverstrekking
0 opvang en onderdak bieden
0 voorkomen van huisuitzetting
0 woonbegeleiding
0 sociale activering
0 schakelt actief anderen in
0 loketbegeleiding
0 toeleiding naar werk
0 hulp bij budgetteren

6. Hoeveel mensen bereikt u daarmee (percentage van het potentieel)

7. Zou u of uw instelling (nog) meer kunnen doen? ja / nee

7.b. Zo ja, wat dan:

Samenwerking en afstemming bij uitvoering van beleid en activiteiten die armoede bestrijden

8. Werkt u hierin samen met andere instellingen, partijen? ja / nee

8.b. Zo ja, met wie

9. Hoe is dat geregeld; wie is eindverantwoordelijk /heeft de regie voor wat er gebeurt in dit kader

10. Zou u meer samenwerking willen ja / nee

10 b. Zo ja; hoe en met wie

10.c Wat zou hiervan het resultaat moeten zijn

Platform armoedebestrijding

11. Denkt u dat een platform armoedebestrijding in Helmond bij kan dragen aan het beter helpen van mensen in armoede; ja / nee

11.b Zo ja, op welke wijze

12. Zou u / uw organisatie hieraan willen deelnemen ja / nee

12.b Zo ja; wat verwacht van een dergelijk platform

12.c. zo nee, waarom niet

13. Aan welke eisen zou volgens u een dergelijk platform moeten voldoen?

14. Wat kan uw eigen bijdrage hieraan zijn

15. Wat zou de rol van de gemeente in deze moeten/kunnen zijn

16. Zou u een dergelijk platform willen faciliteren ja / nee

16.b. Zo ja, hoe: 0 vergaderruimte
                                  0 secretariaatsrol vervullen
                                  0 anders .

Armoede algemeen

17. Is de armoede naar uw mening de laatste tijd   0 gelijk gebleven
                                                                                  0 gedaald
                                                                                  0 toegenomen

18. Waar merkt u dat aan

19. Hoe zal de armoede zich de komende tijd ontwikkelen volgens u

20. Bent u tevreden over het door de gemeente gevoerde armoedebeleid? ja / nee

21. Waarom?

22 Wat zou (nog) beter kunnen

Overige opmerkingen